

JUNE 2024

Izveštaj o proceni usklađenosti

Garancije MIGA za Srbiju: Autoput Moravski Koridor -01

MIGA projekat: #14629

O CAO

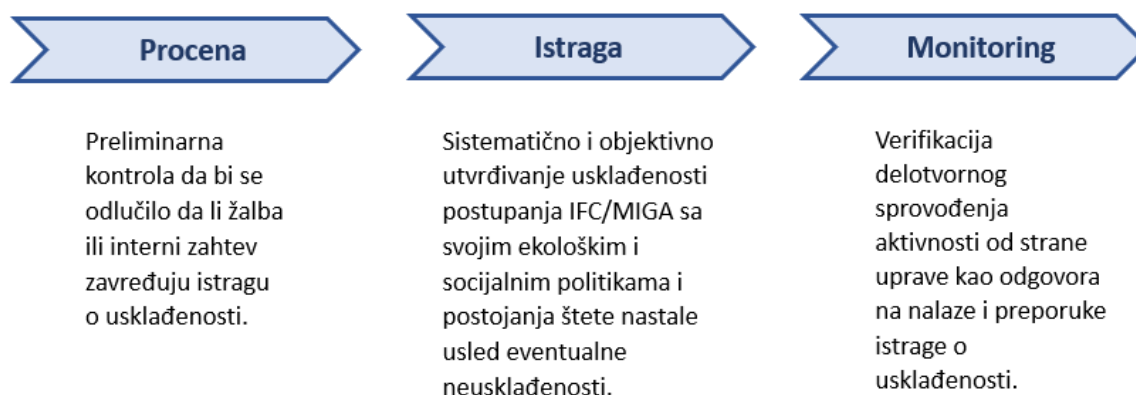
Kancelarija ombudsmana za savetovanje o usklađenosti (CAO) je nezavisni mehanizam odgovornosti Međunarodne finansijske korporacije (IFC) i Multilateralne agencije za osiguranje investicija (MIGA), članica Grupe Svetske banke. Olakšavamo rešavanje žalbi koje su uložile osobe na koje utiču projekti IFC i MIGA na pravičan, objektivan i konstruktivan način, osnažujemo ekološke i socijalne ishode projekata, zalažemo se za odgovornost prema javnosti i učenje u IFC i MIGA.

CAO podnosi izveštaje direktno Izvršnim odborima IFC i MIGA. Više informacija na www.cao-ombudsman.org.

O Funkciji za usklađivanje

Funkcija za usklađivanje Kancelarije ombudsmana za savetovanje o usklađenosti razmatra usklađenost IFC i MIGA sa politikama zaštite životne sredine i socijalnim politikama, procenjuje odnosne štete i preporučuje korektivne mere onda kada je to primereno.

Funkcija CAO za usklađivanje sprovodi trostepeni pristup:

Sadržaj

Akronimi	1
Izvršni rezime	2
1. Uvod.....	4
1.1. Projekat Morava i Garancije MIGA.....	4
1.2. Rezime žalbe.....	6
1.3. Aktivnosti MIGA i Odgovor uprave	8
2. Opseg procene usklađenosti, metodologija i proces	10
3. Analiza procene koju je izvršio CAO	10
3.1. Ponuda za nadoknadu	10
3.2. Postupak eksproprijacije	12
4. Dodatna pitanja u pogledu procene.....	15
5. Odluka CAO	16
Prilog 1: Žalba	17
Prilog 2: Odgovor MIGA uprave	29
Prilog 3: Dodatna pitanja u pogledu procene	30

Akronimi

CAO	Kancelarija ombudsmana za savetovanje o usklađenosti (IFC i MIGA)
CoS	Koridori Srbije d.o.o. Beograd
E&S	Ekološki i društveni
EIA	Procena uticaja na životnu sredinu
EPC	Inženjering, nabavka i izgradnja
ESAP	Plan ekoloških i socijalnih aktivnosti
ESDD	Dubinska analiza ekoloških i društvenih aspekata
ESIA	Procena uticaja na životnu sredinu i društveno okruženje
ESRS	Rezime ekološkog i društvenog pregleda
IESC	Nezavisni konsultant za ekološke i društvene aspekte
GM	Žalbeni mehanizam
GoS	Vlada Srbije
MIGA	Multilateralna agencija za osiguranje investicija
NHSFO	Neizmirene državne finansijske obaveze
PS	Standardi MIGA za ekološko i socijalno sprovođenje
PAP	Ljudi na koje utiče Projekat
RAP	Akcioni plan za raseljavanje
RLRF	Okvir za raseljavanje i obnovu ekonomskih aktivnosti
SP	Politika MIGA o održivosti životne sredine i socijalnoj održivosti
SMR	Kvartalni izveštaj o samonadzoru ekoloških i društvenih aspekata

Izvršni rezime

Ovaj izveštaj dokumentuje procenu CAO o usklađenosti žalbe pojedinca podnete 2023. godine o iznosima nadoknade i postupcima eksproprijacije zemljišta koji su u vezi sa Projektom Moravski Koridor (u daljem tekstu: Projekat) - autoputa u dužini od 112 km u centralnoj Srbiji. MIGA je obezbedila pokriće Neizmirenih državnih finansijskih obaveza (NHSFO) za šest međunarodnih banaka za njihove nedeoničarske zajmove vladi Srbije koja je vlasnik kompanije koja gradi autoput. CAO smatra da žalba protiv MIGA ne ispunjava kriterijume za istragu o usklađenosti iz dalje opisanih razloga.

Garancije MIGA i Žalba

MIGA je u martu 2022. potpisala ugovor o garanciji na iznos od EUR 411,4 miliona evra obezbeđujući NHSFO pokriće za nekoliko međunarodnih banaka za njihove nedeoničarske zajmove vladi Srbije da izgrade autoput i potrebnu prateću infrastrukturu. Projekat, čija je izgradnja u toku, sprovode Koridori Srbije (u daljem tekstu: CoS/Kompanija), srpska kompanija sa ograničenom odgovornošću u potpunosti u vlasništvu vlade Srbije. U decembru 2023, MIGA je izdala novi ugovor o garanciji na približni iznos od 901,1 miliona evra za dodatni zajam za Projekat.

MIGA je započela dju dilidžens (eng. due diligence) za Projekat Moravski Koridor u decembru 2019. godine. Izgradnja autoputa u dužini od 112 km zahtevala je eksproprijaciju zemljišta. Godine 2020, podnosilac žalbe je obavešten da je 12,3 odsto njegovog zemljišta predviđeno za eksproprijaciju za potrebe projekta. On je uložio početnu žalbu mehanizmu za rešavanje žalbi Kompanije u avgustu 2020, kao i tužbu lokalnim sudovima. Zatim je uložio žalbe kod MIGA 2022. i kod CAO 2023. godine.

Podnosilac žalbe izrazio je zabrinutosti zbog zdravlja članova porodice koji žive na njegovoj imovini usled zagađenosti vazduha i buke nastale izgradnjom i funkcionisanjem autoputa, kao i zbog povećanog rizika od saobraćajnih nesreća imajući u vidu blizinu granice autoputa njegovoj imovini. Podnosilac žalbe je takođe tvrdio da postupak eksproprijacije nije pravičan i transparentan, navodeći da su njegovi susedi dobili nadoknadu za čitavu njihovu imovinu. Dok je vlasnik trebalo da dobije nadoknadu za 12 odsto svog zemljišta, oko 82 odsto ostatka parcele trebalo je da bude zonirano da se zabrani izgradnja novih objekata i ograniči upotreba zemljišta kao mere bezbednosti državnih autoputeva.

Tokom procene žalbe koju je sproveo CAO, zahtev podnosioca žalbe za eksproprijaciju njegove imovine u celosti uz nadoknadu rešen je u decembru 2023, čime su rešeni problem istaknuti u prvobitnoj žalbi. Međutim, podnosilac žalbe je i dalje gajio rezerve prema ponudi za nadoknadu i postupku eksproprijacije te osporavao njenu usklađenost sa Politikom MIGA o ekološkoj i društvenoj održivosti (Politika održivosti /SP) i Standardima za ekološko i socijalno sprovođenje (PS).

U svom Odgovoru uprave upućenom CAO, MIGA je izjavila da smatra zahtev podnosioca žalbe za eksproprijacijom njegove imovine u celini rešenim u potpunosti. MIGA je dodala da je razgovarala sa vlasnikom zemljišta i sa kompanijom o njegovim aktuelnim bojaznima i potvrdila da je konačna nadoknada u skladu sa punim troškovima zamene zemljišta kako je definisano Standardom 5 (Akvizicija zemljišta i prisilno raseljavanje).

Nalazi CAO

Postupak procene usklađenosti koji sprovodi CAO procenjuje da li žalba zahteva dalju istragu. Ova odluka zasniva se na tri kriterijuma definisana u Politici CAO: (a) postojanje preliminarnih indikacija Štete¹ ili potencijalne Štete; (b) postojanje preliminarnih indikacija da MIGA nije postupala u skladu sa svojim Politikama E&S; i (c) da li navodna Šteta uverljivo proističe iz potencijalne neusklađenosti.

Na osnovu pregleda raspoloživih informacija i dokumentacije, CAO zaključuje da žalba ne ispunjava kriterijume za istragu o usklađenosti kako sledi:

a) **Preliminarne indikacije Štete:** U pogledu ponude za nadoknadu, ne postoje indikacije Štete ili potencijalne Štete zato što je vrednost koju je obračunala opština Vrnjačka Banja potvrđena procenom tržišne vrednosti iz 2023. godine koju je sprovedla MIGA. U proceni koju je sprovedla MIGA navodi se da je ponuda za nadoknadu smatrana dovoljnom za kupovinu slične imovine ili za kupovinu zemljišta i izgradnju novog objekta sličnog kvaliteta i vrednosti. U pogledu postupka eksproprijacije i raseljavanja, dok CAO potvrđuje da je podnosilac žalbe mogao iskusiti neizvesnost i poteškoće usled dužine postupka eksproprijacije, podnosilac žalbe je na kraju dobio nadoknadu za celu svoju imovinu. Nadalje, u pogledu navodne štete uzrokovane kratkim rokom za iseljenje koju je naveo podnosilac žalbe, CAO naglašava da je podnosiocu žalbe konačno ponuđeno ukupno 75 dana da se iseli - 45 dana više nego što je predviđeno nacionalnim zakonom. Shodno tome, CAO ne zaključuje da postoje preliminarne indikacije štete nastale usled roka za iseljenje.

b) **Preliminarne indikacije potencijalnog kršenja E&S politike od strane MIGA:** U pogledu tvrdnje podnosioca žalbe da MIGA nije obezbedila usklađenost projekta sa zahtevima definisanim u Standardu 5 koji se odnose na akviziciju zemljišta, CAO nalazi preliminarne indikacije da MIGA nije osigurala poštovanje svih relevantnih zahteva definisanih Standardom. Politika održivosti MIGA predviđa da MIGA osigura da projekti koje finansira budu u skladu sa njenim Standardima sprovođenja (SP para. 26). Konkretno, RAP klijenta se ne bavi efektima ograničavanja upotrebe zemljišta koje nameću zaštitne i kontrolisane zone izgradnje uspostavljene projektom u skladu sa zahtevima Standarda 5 (Standard 5, para. 7; GN 20).

c) **Uverljiva veza između navodne štete i potencijalne neusklađenosti od strane MIGA:** Obzirom da ne postoje preliminarne indikacije štete, pitanje uverljive veze između navodne štete i potencijalne neusklađenosti od strane MIGA nije moguće utvrditi. Usled toga, CAO neće sprovesti istragu o usklađenosti i predmet je zatvoren.

Ovaj izveštaj o proceni biće objavljen na veb sajtu CAO i upućen Odboru, predsedniku Grupe Svetske banke, Upravi MIGA, kompaniji i podnosiocu žalbe.

1. Uvod

Ovaj odeljak predstavlja pregled investicije MIGA, žalbe koju je vlasnik zemljišta uputio CAO i Odgovor MIGA uprave. Takođe sadrži vremenski okvir projekta i žalbe podnete CAO.

1.1. Projekat Morava i Garancije MIGA

MIGA, član Grupe Svetske banke potpisala je ugovor o garanciji¹ za 411,4 miliona evra (oko 451,8 miliona američkih dolara) 15. marta 2022 da bi podržala Projekat Moravski Koridor. Ugovor je obezbedio pokriće neizmirenih državnih finansijskih obaveza (NHSFO) kod (i) JPMorgan Chase Bank N.A. London Branch, (ii) CaixaBank, S.A., (iii) Banco Santander, S.A., (iv) UBS Switzerland AG, (v) Credit Agricole Corporate and Investment Bank, i (vi) Raiffeisen Bank International AG. U ovom izveštaju oni se pominu zajedno kao Nosioци garancije koji deluju preko J.P. Morgan SE u svojstvu agenta, za njihove nedeoničarske zajmove vladi Srbije za Projekat. Na dan 15. decembra 2023. godine, MIGA je izdala novi ugovor o garanciji na 901,1 miliona evra (976,7 miliona američkih dolara) za dodatni zajam za projekat.

Prema Rezimeu ekološkog i društvenog pregleda (ESRS) koji je izradila MIGA², Projekat Moravski Koridor se sastoji od od grinfild autoputa u dužini od 112 km sa dva razdvojena kolovoza sa trasama od 900 metara. Planirani autoput nalazi se 200 km južno od Beograda u plavnom području niskog stepena u pravcu istok/zapad duž doline reke Zapadna Morava. Projekat takodje uključuje prateću infrastrukturu velikih razmera: saobraćajne petlje, mostove, odvodne kanale i nadvožnjake/podvožnjake; elektro vodove i kablove za telekomunikacione sisteme i upravljanje saobraćajem i radove na regulaciji reke namenjene zaštiti Projekta i okolnih područja od poplava.

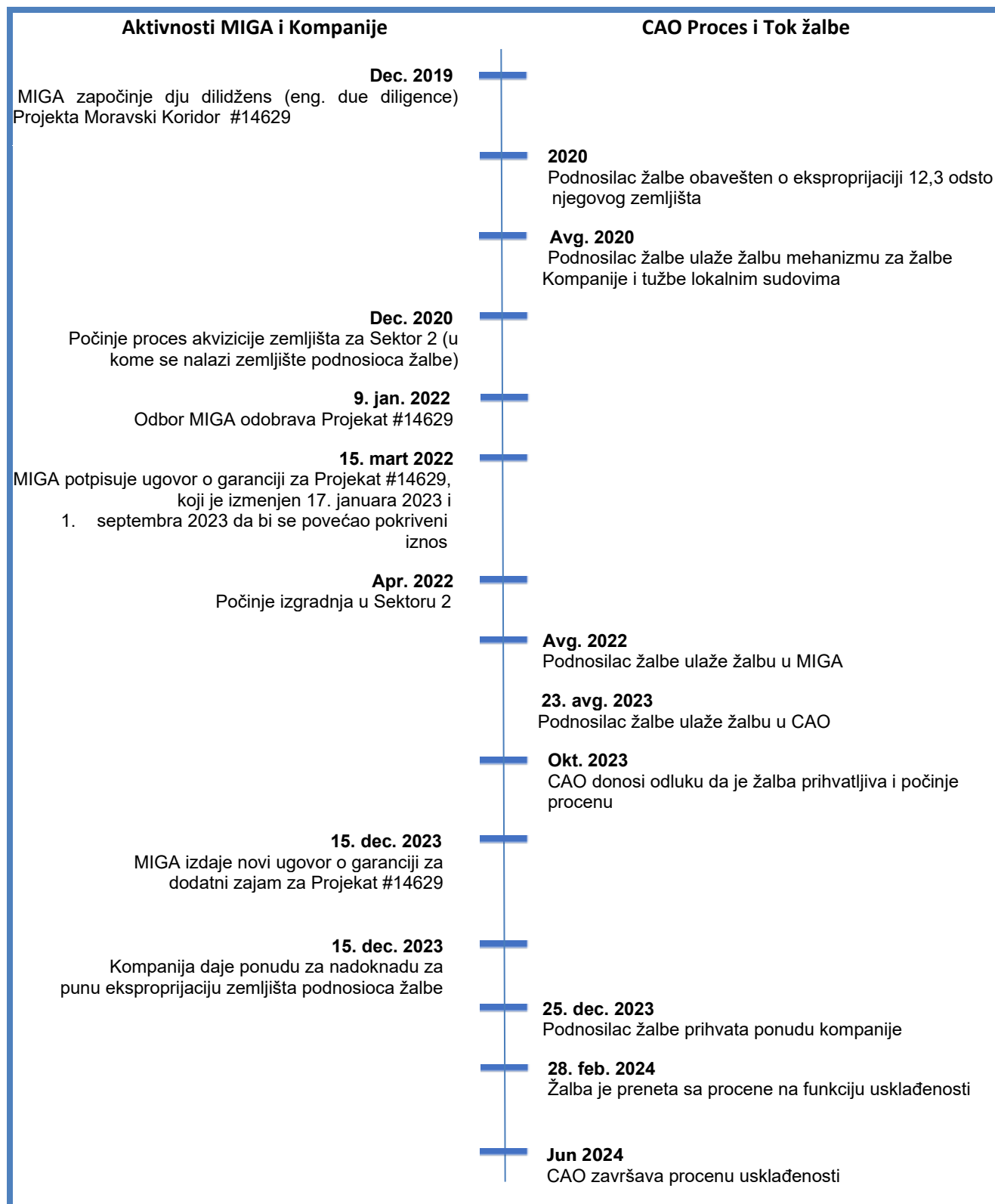
Na ovom Projektu, vladu Srbije predstavljaju Ministarstvo finansija i Ministarstvo građevine, saobraćaja i infrastrukture. Koridori Srbije (CoS), srpska kompanija sa ograničenom odgovornošću u potpunosti u vlasništvu vlade Srbije vrši razvoj i izgradnju Projekta. Bechtel-Enka JV (BEJV) je izvođač za inženjering i izgradnju (EPC). U operativnoj fazi Projekta, PE Putevi Srbije, državno preduzeće, služiće kao operativno telo

Projekat Moravski Koridor je klasifikovan kao Kategorija A (visokog rizika) prema Politici MIGA o ekološkoj i društvenoj održivosti (2013). Rezime ekološkog i društvenog pregleda (ESRS) i Plan ekoloških i socijalnih aktivnosti (ESAP) koji su dogovorile MIGA i kompanija, kao i Okvir za raseljavanje (RF) i tri Akciona plana za raseljavanje (RAPs)³, po jedan za svaku deonicu puta, objavljeni su u oktobru 2021. godine.

² MIGA Rezime ekološkog i društvenog pregleda, vidi: bit.ly/MoravaCorridor-ESIA

³ Okvir za raseljavanje i obnovu ekonomskih aktivnosti, jul 2020, vidi: <https://bit.ly/RLRF-Sector2>; [Akциони plan za raseljavanje – Sektor 1](#), 2, i 3, vidi: <https://www.miga.org/project/morava-highway-0>.

Slika 1. Vremenski okvir Projekta i Žalbe

1.2. Rezime žalbe

CAO je primio žalbu koja se odnosi na Projekat Moravski Koridor 23. avgusta 2023, koju je uložio pogođeni vlasnik imovine u sopstveno i u ime članova svoje porodice. U oktobru 2023, CAO je utvrdio da je žalba prihvatljiva za procenu u vezi sa garancijom koju je MIGA izdala za projekat. Nakon što strane nisu izrazile interesovanje za dijalog posredstvom CAO, predmet je prenet na procenu funkciji CAO za usklađivanje.

Žalba uložena CAO prvobitno je izražavala probleme u vezi sa ekonomskim raseljavanjem, rizicima po zdravlje i bezbednost, uticajima na životnu sredinu te kršenjem zakona i standarda u vezi sa izgradnjom projekta. Podnosilac žalbe izjavio da će se autoput Morava graničiti sa parcelom koja je u njegovom vlasništvu u Vranešima u Srbiji, a na kojoj žive njegova majka i oćuh.

Koridori Srbije, razvojna kompanija u državnom vlasništvu obavestila je podnosioca žalbe 2020. godine da je za eksproprijaciju za potrebe projekta identifikovano 12,3 odsto njegovog zemljišta a da je oko 82 odsto preostalog zemljišta zonirano da bi se zabranila gradnja novih objekata i ograničila upotreba zemljišta i to kao mera bezbednosti državnih autoputeva.⁴ Međutim, podnosilac žalbe je bio uveren da nadoknada koja mu je ponuđena nije u skladu sa zakonom o eksproprijaciji Republike Srbije i Standardima MIGA za sprovođenje. Takođe je zahtevao eksproprijaciju čitave svoje parcele imajući u vidu gubitak mogućnosti za razvoj, bojazni vezane za zdravlje i bezbednost, probleme koji se odnose na kvalitet vazduha i buku koji bi uticali na njegovo zemljište zbog izgradnje autoputa.

Zakon o eksproprijaciji Republike Srbije („Zakon”) posebno reguliše delimičnu eksproprijaciju i predviđa *„Ako se prilikom eksproprijacije jednog dela nepokretnosti utvrdi da sopstvenik nema ekonomskog interesa da koristi preostali deo nepokretnosti, odnosno ako je zbog toga na preostalom delu nepokretnosti onemogućena ili bitno otežana njegova egzistencija, eksproprišaće se, na njegov zahtev, i taj deo nepokretnosti.”* Zakon predviđa da zahtev može biti podnet u roku od dve godine od završetka izgradnje.

Shodno tome, podnosilac žalbe je, 2020. godine, uložio žalbu mehanizmu za žalbe kompanije kao i tužbe lokalnim sudovima. Godine 2022, istu je žalbu uložio MIGA. Zatim je razmenjivao elektronska pisma i razgovarao sa CoS i sa MIGA, uključujući i na jednom direktnom sastanku sa predstavnicima Kompanije i MIGA u julu 2023.

U oktobru 2023, stručnjak naimenovan u kontekstu postupka pred lokalnim sudovima objavio je izveštaj sa zaključkom da bi izgradnja i rad autoputa imali negativne ekološke posledice po zemljište podnosioca žalbe što bi se negativno odrazilo na njegove mogućnosti obezbeđenja

⁴ Ove zone unete su u Prostorni plan Područja sa posebnom namenom infrastrukturnog koridora autoputa E-761, sekcija Pojate Preljina, koji je definisan Uredbom vlade Republike Srbije 2020. Za potrebe funkcionisanja saobraćajnog puta koji je predmet Prostornog plana i zasnovan na Zakonu o državnim autoputevima Republike Srbije, predviđene su sledeće zone: (i) zaštitna traka (širine 40m) koja je definisana kao zona zaštite od štetnih uticaja koridora na životnu sredinu. U zaštitnoj zoni nije dozvoljena izgradnja objekata osim objekata koji služe nameni puta i saobraćaja na njemu, i (ii) zona kontrolisane izgradnje (širine 40m) koja služi kao putni koridor i njegovo nesmetano funkcionisanje u prostoru. U ovoj zoni je dozvoljena selektivna izgradnja objekata uz izradu odgovarajuće planske dokumentacije.

egzistencije i ekonomske interese. Shodno tome, Kompanija je ponudila da izvrši eksproprijaciju čitave parcele u vlasništvu podnosioca žalbe.

Podnosilac žalbe je bio zadovoljan ovim ishodom, iako razočaran što se to događa više od tri godine nakon njegove prvobitne žalbe. Ostala pitanja iz prvobitne žalbe koja su se odnosila na ekonomsko raseljavanje, zdravlje i bezbednost, uticaje na životnu sredinu takođe su rešena eksproprijacijom njegovog zemljišta. Međutim, nastavio je da izražava zabrinutost zbog ponude za nadoknadu koju mu je dala kompanija i procesa eksproprijacije.

Strane nisu izrazile interesovanje za dijalog posredstvom CAO. Prema tome, u skladu sa Politikom CAO, ova dva preostala problema prebačena su 28. februara 2024. godine na funkciju CAO za usklađivanje na procenu usklađenosti⁵. Rezime pojedinosti žalbe nalazi se u daljem tekstu.

1.2.1 Ponuda za nadoknadu

Problemi podnosioca žalbe koje se odnose na ponudu za nadoknadu i njenu usklađenost sa zahtevima definisanim u Standardu MIGA su:

- **Nadoknada za objekte:**

U skladu sa Standardom 5 (Akvizicija zemljišta i prinudno raseljavanje), Akcioni plan kompanije za raseljavanje (RAP) je definisao metodologiju vrednovanja eksproprijacija i naveo da nadoknada za objekte treba da bude zasnovana na troškovima izgradnje zamenskih objekata sličnog kvaliteta. Međutim, podnosilac žalbe je naveo bojazni u vezi sa kalkulacijom tih troškova koju su izvršili Koridori Srbije. U žalbi koju je uložio Kancelariji ombudsmana za savetovanje o usklađenosti, on tvrdi da je ponuda kompanije sadržala mnogo niže troškove nadoknade nego što su: (a) troškovi izgradnje novih objekata navedeni na zvaničnom Vladinom veb sajtu, za koje je izjavio da su 3,2 puta veći od ponude; (b) iznosa koje su primili njegovi susedi čija je imovina eksproprijirana; i (c) stvarne cene zemljišta i izgradnje u tom regionu. U tužbi se tvrdilo da mu je u julu 2023. godine ponuđeno 3,3 puta više novca za nadoknadu septičke jame nego u finalnoj ponudi u decembru 2023. Zaključio je da je kompanija primenila amortizaciju vrednosti septičke jame, za šta je tvrdio da nije u skladu sa Standardima sprovođenja MIGA i RAP kompanije dok oba dokumenta upućuju na to da amortizacija ne treba da bude primenjena na troškove gradnje.

- **Nadoknada za zemljište:**

Žalba uložena CAO navodi da je ponuda kompanije iz 2023. godine bila zasnovana na tržišnoj vrednosti zemljišta u regionu iz 2020, dok Standard 5 nalaže da kompenzacija bude bazirana na važećoj tržišnoj vrednosti. Podnosilac žalbe izjavljuje da je visoka inflacija u periodu 2020 – 2023. godina uticala na tržišnu vrednost zemljišta u regionu i tvrdi da to nije pravilno uzeto u obzir u ponudi za nadoknadu. Usled toga, on tvrdi da je bio žrtva diskriminacije u poređenju sa njegovim susedima koji su nadoknadu dobili 2020. godine.

Podnosilac žalbe nadalje tvrdi da bi trebalo da dobije nadoknadu za „troškove kapitala” za period 2020-2023 kada je čekao na rešenje njegovih žalbi, za honorare advokata koje je angažovao

⁵ CAO predmet Srbija: Autoput Moravski Koridor – 01. Vidi: <https://officecao.org/MoravaCorridor01>

kao i za vreme koje je on lično potrošio pokušavajući da reši slučaj. On smatra da je kompanija izvršila samo nadoknadu manjeg dela honorara advokata koji je on isplatio i da je koristio sopstveno znanje računovodstva i bankarstva uz rad sa advokatom da bi dobio eksproprijaciju na koju imao pravo od početka po njegovom uverenju. Podnosilac žalbe tvrdi da odsustvo nadoknade ovih troškova predstavlja diskriminaciju, obzirom da njegovi susedi nisu imali te troškove pre nego što su ostvarili eksproprijaciju i kompenzaciju 2020. godine.

Kada je podnosilac žalbe istakao ove probleme Koridorima Srbije i zatražio od njih da uporede ponudu sa zahtevima definisanim u Standardu 5 MIGA, kompanija je izjavila da za to nije dovoljno stručna i savetovala ga da prihvati ponudu ili uloži žalbu sudu. Tokom procene, podnosilac žalbe je rekao CAO da je ponuda za naknadu verovatno bila u skladu sa nacionalnim standardima, te da nema svrhe ulagati žalbu sudu koji će primeniti nacionalne standarde a ne Standarde sprovođenja. Naveo je da je bio uveren da mora prihvatiti ponudu jer će u suprotnom kompanija odmah uputiti predmet sudu, što bi ga koštalo više vremena (tri do sedam godina) i novca (posebno za honorare adovakata). Na dan 25. decembra 2023, podnosilac žalbe je prihvatio ponudu, a novac je primio dan kasnije.

1.2.2 Proces eksproprijacije

Problemi koje podnosilac žalbe pominje u vezi sa postupkom eksproprijacije:

- **Kašnjenje postupka eksproprijacije:**

Podnosilac žalbe tvrdi da je trebalo da dobije eksproprijaciju u celosti 2020. godine, umesto što je morao da se bori tri i po godine i navodi da kašnjenje postupka eksproprijacije nije bilo u skladu sa Standardima sprovođenja MIGA. Njegov stav je da je postupak ne samo zahtevao značajno vreme, finansijska sredstva i napore već ga i doveo u stanje neprijatnosti i neizvesnosti.

- **Transparentnost:**

Podnosilac tužbe je zabrinut zbog odsustva transparentnosti postupka eksproprijacije, uključujući i nemogućnost pristupa pojedinostima ponude za nadoknadu i dokumentima koji potkrepljuju adekvatnost navedenih cifara.

- **Rok za preseljenje:**

Podnosilac tužbe je zabrinut zbog roka od 30 dana koji mu je, u decembru 2023. godine, dat da se iseli sa imovine, a za koji veruje da je nerazuman.

Pun tekst žalbe (prvobitne i posle eksproprijacije) nalazi se u prilogu ovom izveštaju (Prilog 1).

1.3. Aktivnosti MIGA i Odgovor uprave

Odgovor MIGA uprave na žalbu CAO navodi da je kompanija od 2020. godine vodila razgovore sa vlasnikom imovine o njegovim prvobitnim bojaznima da mu nije ponuđena eksproprijacija imovine u celosti obzirom na njenu blizinu planiranom autoputu. Za to vreme, podnosilac žalbe je održavao redovnu komunikaciju sa kompanijom, koja je dosledno razmenjivala informacije sa opštinom nadležnom za eksproprijaciju njegove imovine.

U oktobru 2021, opština Vrnjačka Banja konsultovala je nezavisnog stručnjaka da proceni probleme podnosioca žalbe i ustanovi da li njegovo zemljište ispunjava kriterijume za eksproprijaciju u celosti u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji Republike Srbije. Ova procena je

zaključila da trenutna upotreba zemljišta za stanovanje može da se nastavi bez problema, te time diskvalifikovala podnosioca žalbe za eksproprijaciju u celosti.

U avgustu 2022, podnosilac žalbe uložio je žalbu MIGA u kojoj zahteva eksproprijaciju u celosti. MIGA izjavljuje da je redovno kontaktirala sa podnosiocem žalbe i sa kompanijom da bi evaluirala istaknute probleme i pomogla kompaniji u njenim naporima da ih reši. U Odgovoru uprave navodi se da je revizija koju je sprovedla MIGA bila fokusirana na prvobitne bojazni podnosioca žalbe u vezi sa eksproprijacijom u celosti. MIGA takođe naglašava da su kompanija za sprovođenje projekta, lokalne opštine i sudovi postupali sa stotinama zahteva da se zemljište na koje će projekat Moravski Koridor uticati ekspropirira u celosti i da je u svim predmetima primenjivan istovetan postupak.

U oktobru 2022, podnosilac žalbe tražio je mišljenje nezavisnog veštaka koga je on sam angažovao a čiji je nalaz bio u suprotnosti od nalaza opštine. Opština je tada sprovedla još jednu procenu („Izjava na pritužbu zbog nalaza i mišljenja” ili „supra veštačenje”) u martu 2023. Ovo supra veštačenje ponovo je potvrdilo održivost zemljišta za stanovanje, negirajući potrebu za eksproprijacijom. U proceni je navedeno da vlasnik tokom izgradnje autoputa može nesmetano da nastavi da živi u kući, da koristi pomoćne objekte i sprovodi tekuće aktivnosti. Prema Odgovoru MIGA uprave, Koridori Srbije naveli su da predviđene bezbednosne mere na deonici puta ispred zemljišta podnosioca žalbe uključuju postavljanje zaštitne ograde, bukobrana i bezbednosne ograde, kao i kosi nasip.

U julu 2023, MIGA je posetila imovinu podnosioca žalbe i posredovala u razgovoru između kompanije i podnosioca žalbe. MIGA je tada izradila akcioni plan korektivnih mera i zatražila od Koridora Srbije da zahtevaju od Odeljenja za pravosudne profesije da razjasni potencijalne nedoslednosti supra veštačenja. Tada je podnosilac žalbe uložio žalbu protiv supra veštačenja, nakon koje je 13. decembra 2023, Ministarstvo finansija donelo odluku da podnosilac žalbe ima pravo na eksproprijaciju svoje imovine u celosti. Nadoknada u celosti ponuđena je 18. decembra 2023. godine.

U periodu od avgusta do decembra 2023, MIGA je održavala kontakte sa kompanijom i sa podnosiocem žalbe u skladu sa postupkom procene od strane CAO. U Odgovoru MIGA uprave rečeno je da su bojazni istaknute u prvobitnoj žalbi rešene u potpunosti i da je nadoknada koju je podnosilac žalbe primio u skladu sa punim zamenskim troškovima kako je definisano u Standardu 5. Tačnije, nadoknada je dovoljna da se ili kupi nova imovina ili da kupi zemljište i izgrade novi objekti sličnog kvaliteta i vrednosti, uključujući i troškove transakcije i preseljenja. Da bi potvrdila usklađenost sa zahtevom za nadoknadu definisanim Standardom 5, MIGA je izvršila reviziju oba postupka kompanije kako je navedeno u projektnom RAP i ostvarenih ishoda te potvrdila da su standardi komenzacije ujednačeno primenjivani na sve vlasnike zemljišta na koje projekat utiče.

U pogledu bojazni o transparentnosti postupka koje je izneo podnosilac žalbe, MIGA izjavljuje da je postupala u skladu sa svojom Politikom o pristupu informacijama u odnosu na objavljivanje informacija o projektu i dokumentacije svih kontakata sa podnosiocem žalbe. MIGA tvrdi da je o nalazima koji se odnose na tržišne cene komunicirala direktno sa podnosiocem žalbe kome je objasnila parametre date trgovcima nekretninama/građevinskim kompanijama i procene koje su oni dostavili.

MIGA takođe ističe da rok od 30 dana predstavlja standardni, zakonski rok koji je unet u sve sporazume o nadoknadi. Međutim, opština je podnosiocu žalbe odobrila još jedan mesec, a zatim i produženje u trajanju od 15 dana, što ukupno iznosi 75 dana.

Ceo tekst Odgovora MIGA uprave nalazi se u prilogu ovog izveštaja (Prilog 2).

2. Opseg procene usklađenosti, metodologija i proces

Opseg ove procene usklađenosti koju je sproveo CAO ograničen je na pitanja istaknuta u žalbi i u Izveštaju CAO o proceni i odnosi se na analizu tri kriterijuma koji su potrebni da bi se odlučilo o pokretanju istrage o usklađenosti. Ti kriterijumi su: (a) da li postoje preliminarne indikacije o šteti ili potencijalnoj šteti; (b) da li postoje preliminarne indikacije da MIGA nije postupala u skladu sa svojim politikama E&S; i (c) da li je navodna šteta uverljivo povezana sa potencijalnom neusklađenošću od strane MIGA sa tim politikama

CAO je doneo odluku navedenu u proceni na osnovu kriterijuma za procenu i drugih relevantnih pitanja koja su sadržana u Politici CAO. Procena je uključila preliminarni pregled informacija kako sledi:

- Dokumentacije koja se odnosi na žalbu, Izveštaja CAO o proceni i Odgovora MIGA uprave;
- Osnovne projektne dokumentacije koju je dostavila MIGA i koja je dostupna na njenom veb sajtu;
- Informacija prikupljenih tokom razgovora sa podnosiocem žalbe i osobljem MIGA;
- Relevantnim dokumentima dostupnim javnosti.

CAO se zahvaljuje svim stranama pomenutim u ovom Izveštaju o proceni usklađenosti koje su podelile svoja gledišta i znanje i odvojile vreme za saradnju sa timom CAO za usklađenost.

3. Analiza procene koju je izvršio CAO

Imajući u vidu žalbu, Odgovor MIGA uprave i raspoloživu dokumentaciju i informacije, analiza procene bila je usredsređena na: (a) ponudu za nadoknadu i (b) postupak eksproprijacije i raseljavanja. Po svakom od ovih pitanja, CAO predstavlja analizu koju prate nalazi o preliminarним indikacijama štete i neusklađenosti od strane MIGA, i da li su eventualne navodne štete uverljivo povezane sa neusklađenošću.

3.1. Ponuda za nadoknadu

18. decembra 2023, opština Vrnjačka Banja dala je podnosiocu žalbe ponudu za eksproprijaciju njegove imovine u celosti. Ponuda je sadržala nadoknadu za zemljište, stambene i pomoćne objekte i administrativne troškove. Ponuda je takođe pokrivala troškove transakcije i selidbe, nadoknade za registraciju i poreze. Međutim, podnosilac žalbe je naveo da bi nadoknada trebalo da uključi i prelazne naknade, nadoknade za inflaciju od 2020. do 2023, troškove kapitala i troškove advolata koje je snosio dok je tražio eksproprijaciju u celosti. Podnosilac žalbe je nadalje tvrdio da je u finalnu ponudu uključena amortizacija vrednosti njegove septičke jame.

Tabela pripadajućih prava Akcionog plana za raseljavanje na projektu, koju je odobrila MIGA, definiše kriterijume za nadoknadu svog zemljišta pribavljenog da bi se napravio prostor za autoput. Vrednovanje zemljišta u svrhu eksproprijacije sprovodi opštinski poreski organ koji svoje procene zasniva na cenama prodaje privatnog zemljišta u opštini ili najbližoj okolini. Za objekte na zemljištu, licencirani veštaci odlučuju o tržišnoj vrednosti na način koji odražava cenu repliciranja objekta u istom regionu. Stope nadoknade za useve i biljke definisane su Zakonom o eksproprijaciji Republike Srbije i procenjuju ih akreditovani veštaci.

Standard 5 (para. 21) MIGA predviđa da u slučajevima fizičkog raseljavanja, kompanija nudi izbor: zamensku imovinu iste ili više vrednosti, sigurnost vlasništva, jednake ili bolje karakteristike i prednosti lokacije ili novčanu nadoknadu tamo gde je to adekvatno. Iznos novčane nadoknade trebalo bi da bude dovoljan za zamenu izgubljenog zemljišta i druge imovine po punoj ceni zamene na lokalnom tržištu.

Uz to Standard 5 (para. 22) zahteva od kompanije da izvrši kompenzaciju gubitka ostale imovine osim zemljišta poput kuća i drugih poboljšanja na zemljištu po punoj ceni zamene. Na osnovu konsultacija sa osobama koje se raseljavaju, kompanija obezbeđuje pomoć za raseljavanje dovoljnu da obnove svoj životni standard na adekvatnoj, alternativnoj lokaciji.

U ovom slučaju, ponuda za nadoknadu koju je dobio podnosilac žalbe zasnovana je na troškovnom pristupu – metodi vrednovanja nekretnina koju primenjuje kompanija uzimajući u obzir vrednosti iz 2023.⁶ Finalna ponuda predstavljala je iznose za izgradnju novog stambenog objekta i pomoćnih objekata, ograde, unutrašnjih asfaltiranih puteva, otklanjanje otpada i izvor snabdevanja vodom. Takođe su bili uračunati troškovi preseljenja, naknade i cene priključivanja na sistem elektroosnabdevanja, inženjerski projekat, građevinski nadzor, građevinske dozvole i rad geodeta.

U odgovoru na primedbu podnosioca žalbe o finalnoj ponudi za nadoknadu, MIGA je konsultovala trojicu nezavisnih trgovaca nekretnina i građevinskih kompanija u Srbiji da bi dobila cenu po kvadratnom metru za kupovinu iste ili slične imovine uporedive veličine i kvaliteta sa onima koji u vlasništvu podnosioca žalbe u istom regionu. Tokom razgovora koje je organizovao CAO, MIGA je obavestila podnosioca žalbe o kriterijumima koji su dati profesionalnim trgovcima nekretninama i podelila sa njim obim i procene prosečnih cena koje je primila. MIGA je odbila da podeli punu analizu iz razloga zaštite privatnosti podataka.

U skladu sa Standardom 5 (para. 29), prelazna pomoć se obezbeđuje po potrebi svim ekonomski raseljenim osobama, na osnovu razumne procene vremena koje im je potrebno da obnove kapacitete za ostvarivanje prihoda, nivoa proizvodnje i životni standard.

Odgovor MIGA uprave upućuje na to da je kompanija odlučila da podnosiocu žalbe ne isplati prelaznu pomoć jer se smatra da mu ista ne sleduje obzirom da ne postoje dokumentovani gubici zarade koje se klasifikuju kao ekonomsko raseljavanje.⁷ Podnosilac žalbe naveo je da ima

⁶ „Metodologija izračunavanja troškova” ili „cenovni pristup” je metod vrednovanja nekretnina koji procenjuje da bi cena koju bi kupac trebalo da dobije za deo imovine jednaka ceni izgradnje ekvivalentnog objekta. Kod cenovnog pristupa, vrednost imovine jednaka je ceni zemljišta uvećanoj za ukupne troškove izgradnje umanjene za amortizaciju.

⁷ Iako matrica pripadajućih prava Akcionog plana za raseljavanje navodi da osobe pogođene projektom koje su predmet fizičkog raseljavanja imaju pravo na isplatu prelazne pomoći, Standard 5 ne zahteva prelaznu pomoć u

nameru da potencijalno koristi imovinu u budućnosti, ali ne postoje potkrepljujući dokazi da je ta imovina trenutno izvor prihoda ili aktivnosti kojima se obezbeđuje egzistencija.

Nalazi CAO

U pogledu ponude za nadoknadu, na osnovu preliminarne pregleda raspoloživih informacija, CAO zaključuje da:

- **Ne postoje preliminarne indikacije štete** u vezi sa ponudom za nadoknadu zbog toga što je vrednost koju je opština Vrnjačka Banja izračunala potvrđena i procenom tržišne vrednosti koju je sproveda MIGA 2023. godine. U proceni MIGA navodi se da je ponuda za nadoknadu smatrana dovoljnom za kupovinu slične imovine ili za kupovinu zemljišta i izgradnju novog objekta sličnog kvaliteta i vrednosti.
- **Ne postoje preliminarne indikacije potencijalne neusklađenosti od strane MIGA** u vezi sa Politikom održivosti i Standardom 5, obzirom da su finalnu ponudu pregledali i potvrdili stručnjaci koje je angažovala MIGA u pogledu tržišne vrednosti 2023. godine, što uverava da je podnosilac žalbe primio pune troškove zamene u skladu sa Standardom 5. CAO nije nezavisno potvrdio ovu analizu tokom procene obzirom da takva verifikacija prevazilazi njegov mandat.
- **Ne postoji uverljiva veza između navodne štete i potencijalne neusklađenosti od strane MIGA.** Obzirom da ne postoje preliminarne indikacije štete ili potencijalna neusklađenost sa Politikom E&S MIGA, pitanje uverljive povezanosti navodne štete i potencijalne neusklađenosti nije moguće utvrditi.

3.2. Postupak eksproprijacije

Kašnjenje postupka eksproprijacije

Podnosilac žalbe tvrdi da je trebalo da dobije eksproprijaciju u celosti 2020. godine umesto što je morao da se bori tri i po godine. On smatra da je spor postupak ne samo iziskivao značajno vreme, finansijska sredstva i napore, već ga doveo u stanje neprijatnosti i neizvesnosti.

Analiza koju je sproveo CAO razmatrala je predinvesticioni E&S dju dilidžens (ESDD) MIGA, nadzor nad postupkom akvizicije zemljišta za potrebe projekta i mehanizam za žalbe u skladu sa zahtevima Standarda 5.⁸

Standard 5 (para. 7, GN 20) nalaže da ukoliko u bilo kojoj fazi projekta, uticaji na zemljište, objekte ili prilaz objektima postanu znatno otežani, klijent se mora pridržavati zahteva definisanih u Standardu 5, čak i ako nema direktnog ograničenja na akviziciju zemljišta ili upotrebu zemljišta. To podrazumeva uspostavljanje bafer zona koje ograničavaju upotrebu zemljišta poput zaštitnih

slučajevima fizičkog raseljavanja. Zapravo, Standard 5 (para. 29) zahteva da prelazna pomoć bude obezbeđena po potrebi svim ekonomski raseljenim osobama a na osnovu razumne procene vremena koje im je potrebno da obnove svoj kapacitet za ostvarivanje prihoda, stepena proizvodnje i životnog standarda.

⁸ Standard 5 se primenjuje kada projekti podrazumevaju akviziciju zemljišta ili ograničenja upotrebe zemljišta koji negativno utiču na zajednice i pojedince. Nedobrovoljno raseljavanje koje podrazumeva i fizičko (preseljenje ili gubitak smeštaja) i ekonomsko izmeštanje (gubitak sredstava ili pristupa koji vodi gubitku prihoda ili izvora prihoda) je nedobrovoljno onda kada pogođene strane ne mogu da odbiju akviziciju zemljišta ili ograničenja.

i kontrolisanih zona izgradnje definisanih za Projekat Moravski Koridor, koje moraju biti ublažene ili kompenzovane u skladu sa zahtevima definisanim u Standardu 5.

U skladu sa Politikom održivosti (para. 26), MIGA je dužna da sprovede dju dilidžens koji uključuje identifikaciju svih nedostataka između rada klijenta i zahteva E&S MIGA. Tamo gde budu uočeni nedostaci, MIGA identifikuje odgovarajuće dodatne mere i aktivnosti kao dopunu onima koje su identifikovane u postojećoj praksi Kompanije. Da bi se osiguralo da poslovne aktivnosti ispunjavaju Standarde sprovođenja, MIGA ove dodatne aktivnosti uključuje u Plan ekoloških i socijalnih aktivnosti i pretvara ih u obavezne uslove garancije MIGA u dogovorenom vremenskom okviru.

ESDD Projekta Moravski Koridor koji je sačinila MIGA trajao je od decembra 2019. do stupanja na snagu ugovora u martu 2022. Procena uticaja E&S na projektu (ESIA) završena je u novembru 2020. godine, a objavljena na veb sajtu MIGA u januaru 2021⁹. ESIA je identifikovala uticaj raseljavanja duž rute od 112 km i zahtevala izradu Okvira za raseljavanje i obnovu ekonomskih aktivnosti (RLRF) kao i Akcionih planova za raseljavanje (RAP) za svaki od tri sektora.

RAP za sektor u kome se nalazi imovina podnosioca žalbe identifikuje gubitak površina za izgradnju ili poljoprivredu kao uticaj projekta, rezultirajući potrebom za eksproprijacijom. Međutim, RAP propušta da potvrdi postojanje zaštitnih i kontrolisanih zona izgradnje koje nameću ograničenja na upotrebu i novu gradnju kako je predviđeno Zakonom o javnim putevima Republike Srbije. Preliminarni pregled dostupnih informacija ukazuje na to je MIGA možda nije osigurala da projekat ispuni relevantne zahteve definisane u Standardu 5 (para. 7), suprotno obavezama definisanim u svojim Standardima (para. 26).

U pogledu postupka podnošenja žalbi u vezi sa projektom, Standard 5 (para. 11) nalaže klijentu – u ovom slučaju državnoj kompaniji za razvoj autoputa – da uspostavi mehanizam za rešavanje žalbi što je ranije moguće u fazi izrade projekta. To omogućuje klijentu da pravovremeno prima i rešava konkretne probleme vezane za nadoknadu i raseljenje koje ističu raseljene osobe ili članovi primajućih zajednica, uključujući i mehanizam zaštite prava osmišljen da rešava sporove nepristrasno. Uz to, Politika održivosti (paras. 22 i 24) nalaže da MIGA sarađuje sa kompanijom da bi ublažila uticaje projekta.

U ovom slučaju, mehanizam za rešavanje žalbi Koridora Srbije osmišljen je da prima, prihvata, evidentira, istražuje i odgovara na žalbe kao i da obezbedi obrazloženje načina na koji su rešene. Žalbe se mogu ulagati elektronskom poštom, telefonom ili lično na adrese navedene na veb sajtu kompanije.

Od momenta kada je MIGA izdala garanciju, MIGA je vršila kvartalni nadzor nad implementacijom Projekta Moravski Koridor, uključujući i kontrolu efikasnosti mehanizma za rešavanje žalbi i sprovođenja Akcionih planova za raseljavanje preko nezavisnog Konsultanta za ekološke i društvene aspekte (IESC). U izveštajima IESC iz 2022. godine naglašeno je da tvrdnje podnosioca žalbe nisu evidentirane kao žalbe u Kvartalnim izveštajima kompanije o

⁹ Izveštaj o proceni ekoloških i društvenih uticaja, novembar 2020. Vidi: <https://www.miga.org/project/morava-highway-0>.

samonadzoru ekoloških i društvenih aspekata podnetim zajmodavcima. U decembru 2022, IESC je savetovao MIGA da se sporovi oko akvizicije zemljišta koji eskaliraju do pravnih postupaka trebaju evidentirati i opisati u SMR, posebno onda kada se tiču pitanja koje je pomenuo podnositelj žalbe a koja nisu ograničena na proceduralna razmatranja na lokalnom sudu, kao što su žalbe koje nisu u vezi sa revizijom vrednovanja ili zahtevima za dodatnu eksproprijaciju. IESC je preporučio da takve žalbe, kako prošle tako i tekuće, budu unete u evidenciju žalbi i uključene u SMR. Iako raspoložive informacije ne dokumentuju reakciju MIGA na ovu preporuku, žalbe su evidentirane i unete u naredni SMR.

Izveštaji IESC iz 2022. i 2023. takođe su istakli sporost sudskih odluka i isplatu kompenzacija projektu. Osobe na koje je uticao projekat a koje su osporavale predložene iznose nadoknade ili ulagale zahteve za dodatnom ekproprijacijom čekale su na kompenzaciju do sudske odluke u svom predmetu. U tom kontekstu, IESC je predložio da kompanije sprovede dalju analizu situacije u saradnji sa MIGA da bi našla alternative za ubrzanje postupaka, kao i mogućnost akontacionih plaćanja kada je to prikladno.

U februaru 2023, MIGA je posetila lokaciju da bi izvršila nadzor opšteg sprovođenja E&S na projektu. Poseta lokaciji uključila je sastanke sa izvođačem EPC, Koridorima Srbije i opštinom Vrnjačka Banja. U julu 2023, MIGA je posetila lokaciju da bi prikupila informacije o daljem toku direktne žalbe podnosioca uložene u MIGA putem lične komunikacije sa podnosiocem žalbe na njegovoj imovini i da bi definisala akcioni plan korektivnih mera. To je podrazumevalo zahtev Odeljenju za pravosudne profesije da razjasni potencijalne neusaglašenosti u supra veštačenju koje je sprovedeno u predmetu podnosioca žalbe. U ovom periodu postoji evidencija razmenjene elektronske pošte između MIGA i podnosioca žalbe što je dokaz pokušaja da se reše problemi koje je podnositelj žalbe istakao.

Transparentnost

Standard 5 (para. 9) nalaže da standardi koji se odnose na nadoknadu budu transparentni i da se ujednačeno primenjuju na sve zajednice i sve ljude pogođene raseljavanjem.

RAP i RLRf definišu standarde koji se odnose na nadoknadu i kriterijume za svaki tip imovine i vrednosti kvadratnog metra usvojene za svaki region projekta. Za Projekat Moravski Koridor, ti dokumenti objavljeni su u januaru 2021¹⁰. U julu 2023, kompanija je razgovarala sa podnosiocem žalbe o mogućim razlozima razlika među ponudama za nadoknadu kao što su razlike u građevinskim materijalima ili vrsti i veličini objekata. Međutim, zbog zaštite privatnosti podataka, kompanija je izjavila da ne može da pokaže druge sporazume za nadoknadu MIGA ili podnosiocu žalbe. Ovaj razgovor dokumentovan je u dokumentaciji MIGA o nadzoru 2023. godine.

Rok za preseljenje

Standard 5 (para. 9) određuje da će klijent preuzeti vlasništvo nad kupljenim zemljištem i povezanim objektima tek nakon isplate nadoknade i kada, tamo gde se to može primeniti, su uz nadoknadu raseljenim licima obezbeđene lokacije za preseljenje i troškovi selidbe.

¹⁰ Okvir za raseljavanje i obnovu ekonomskih aktivnosti, jul 2020. Vidi: <https://bit.ly/RLRF-Sector2>; [Akcioni plan za raseljavanje – Sektor 1](#), 2, i 3. Vidi: <https://www.miga.org/project/morava-highway-0>.

Finalna ponuda za nadoknadu koju je podnosilac žalbe prihvatio 25. decembra 2023. Sadržala je troškove selidbe. U njoj je rečeno da će podnosilac žalbe izaći iz imovine u roku od 30 dana, u skladu sa odredbama nacionalnog zakona.

Podnosilac žalbe je izvestio CAO da doba godine ovog sporazuma otežava obezbeđenje izvođača i usluge. U korespondenciji sa MIGA od 12. januara 2024, podnosilac žalbe je primetio da temperatura u Vranešima iznosi -2°C (28.4°F), naglasivši nepraktičnost izgradnje novih objekata i kupovine zemljišta po takvom, ledenom vremenu. Uz to je podnosilac žalbe naglasio da je nalaženje odgovarajućeg zemljišta dugotrajan proces.

Polovinom januara 2024, u odgovoru na probleme podnosioca žalbe, opština mu je dala rok za iseljenje do kraja februara 2024, a zatim – krajem februara – produženje za dodatnih 15 dana. Prema tome, podnosilac žalbe je dobio 75 dana da napusti imovinu, što za 45 dana prevazilazi zahteve definisane u nacionalnom zakonu. Prema kompaniji, podnosilac žalbe se iselio sa eksproprisane imovine sredinom marta 2024.

Nalazi CAO

U pogledu postupka eksproprijacije, CAO zaključuje da:

- **Ne postoje preliminarne indikacije štete.** Mada CAO prihvata da je podnosilac žalbe mogao iskusiti neizvesnost i neprijatnost usled dužine postupka eksproprijacije, podnosilac žalbe je na kraju dobio nadoknadu za čitavu svoju imovinu. Nadalje, u pogledu njegovih navoda štete usled kratkog roka za iseljenje, CAO naglašava da je podnosiocu žalbe na kraju ponuđeno ukupno 75 dana da se iseli što je 45 dana više od zahteva predviđenih u nacionalnom zakonu. Shodno tome, CAO ne zaključuje da postoje preliminarne indikacije štete nastale zbog roka za iseljenje.
- **Preliminarne indikacije potencijalne neusklađenosti od strane MIGA** U pogledu navoda podnosioca žalbe da MIGA nije obezbedila da projekat ispuni zahteve Standarda 5 koji se odnose na akviziciju zemljišta, CAO nalazi preliminarne indikacije da je MIGA možda propustila da osigura da projekat ispuni sve relevantne zahteve definisane u Standardu 5. Politika MIGA održivosti zahteva da MIGA obezbedi da projekti koje finansira budu u skladu sa Standardima (SP para. 26). Konkretno, RAP klijenta ne bavi se uticajima ograničavanja upotrebe zemljišta koje nameću zone zaštite i kontrolisane izgradnje koje je definisao projekat u skladu sa zahtevima definisanim u Standardu 5 (para. 7, GN 20).
- **Ne postoji uverljiva veza između navodne štete i potencijalne neusklađenosti od strane MIGA.** Obzirom da ne postoje preliminarne indikacije štete, pitanje uverljive povezanosti navodne štete i potencijalne neusklađenosti nije moguće utvrditi.

4. Dodatna pitanja u pogledu procene

Kako je definisano u Politici CAO Policy (para. 92), procena usklađenosti mora razmatrati niz dodatnih pitanja, uključujući:

- Da li je Uprava jasno pokazala da se adekvatno bavila pitanjima koje je istakao podnosilac žalbe ili u internom zahtevu i pratila Politike E&S ili da li je Uprava priznala da se nije pridržavala relevantnih Politika E&S; i
- Da li je Uprava obezbedila izjavu konkretnih korektivnih mera, te da li - po oceni CAO nakon razmatranja gledišta podnosioca žalbe - ove predložene mere suštinski rešavaju pitanja koja je istakao podnosilac žalbe.

CAO ističe da je shodno obavezi definisanoj u svojoj Politici održivosti da identifikuje i razmotri mogućnosti za unapređenje rada klijenta (para. 43), nakon prijema žalbe, MIGA izvršila reviziju usklađenosti kompanije i Standarda 5 u pogledu navoda podnosioca žalbe da ima pravo na eksproprijaciju u celosti, ponude za nadoknadu i postupka eksproprijacije. Rezultat ove revizije bio je ponuda za nadoknadu koja je, prema raspoloživim informacijama, u skladu sa zahtevima definisanim u Standardu 5. Da bi osigurala transparentnost postupka, MIGA je u svoje napore uključila i razgovore sa podnosiocem žalbe u kojima je istom objasnila kriterijume na kojima se bazira ponuda za nadoknadu.

U pogledu korektivnih mera, MIGA je blisko sarađivala sa kompanijom i sa podnosiocem žalbe da bi razrešila probleme koje je on istakao. MIGA je posetila lokaciju sa izričitom namerom da reši pitanja koja je podnosilac žalbe istakao i da definiše plan korektivnih mera. Tokom tog perioda, evidencije o elektronskoj komunikaciji između MIGA i podnosioca žalbe svedoče naporima da se suštinski reše problem koje je podnosilac žalbe istakao.

Pojedinosti izložene u Prilogu 3.

5. Odluka CAO

CAO zaključuje da žalba koja se odnosi na autoput Moravski Koridor ne zavređuje istragu o usklađenosti i zatvoriće predmet.

Ovaj Izveštaj o proceni usklađenosti dostavljen je Odboru, Predsedniku Grupe Svetske banke, upravi MIGA, kompaniji i podnosiocu žalbe. CAO će ovaj izveštaj kao i Odgovor MIGA uprave objaviti na svom veb sajtu.

Prilog 1: Žalba

23. avgust 2023.

Poslato emailom: cao@worldbankgroup.org

Office of the Compliance Advisor Ombudsman
International Finance Corporation
2121 Pennsylvania Avenue NW Washington, DC 20433
USA

Re: Žalba

Poštovani,

Imam imanje koje se nalazi pored Projekta autoputa Moravski koridor u Srbiji. Verujem da se mnogi standardi učinka IFC PS ne poštuju. Odnosno, zbog ograničenja nametnutih projektom izgubio sam nematerijalnu imovinu – pravo na razvoj. To je takođe rezultiralo gubitkom prihoda mog preduzeća budući se vrednost imovine smanjivala, tako da ako želim da je prodam, ne mogu da je prodam za vrednost sa pravima na razvoj. Prekršena su mi ljudska prava - ne mogu da uživam u svojoj imovini - ne mogu da razvijam tj. da gradim kuću u bafer zoni zbog ograničenja. Zdravlje moje porodice je ugroženo. Zdravlje moje porodice je ugroženo itd [sic!]. Požalio sam se MIGA-i i posle 100+ razmenjenih mejlova i obilaska lokacije zaključili su da je sve u redu. Nemaju razumevanja za nematerijalnu imovinu jer kažu da IFC PS ne odnosi na nematerijalnu imovinu (to nije tačno budući da je pravo na ogrev nematerijalna imovina). Verujem da MIGA daje pogrešne garancije finansijerima i kao rezultat toga slučaj neizvršenja obaveza nije ispravljen. Pokušao sam da dostavim dodatne datoteke, ali vaš sistem mi to ne dozvoljava. Imam detaljnu žalbu koju bih želeo da podnesem. Molim vas da ukoliko je moguće ponovo razmotrite moj slučaj.

U prilogu dostavljam detaljnu žalbu sa dodatnim informacijama i MIGA rezimeom.

Najlepše zahvaljujem,

[Redacted signature]

Prilog gorenavedenom emailu:

23. avgust 2023.

Žalba Ombudsmanima

IFC se ne pridržava standarda

Poštovani,

Zovem se [Redacted] i ja sam FCCA (ACCA) i AMCT. Vlasnik sam parcele koja se nalazi pored Projekta autoputa Moravski koridor (Srbija). Projekat je finansiran iz sindiciranog kredita u iznosu od 400.000 EUR koji MIGA (Multilateralna agencija za garancije investicija) daje garancije da će se poštovati standardi IFC PS (International Finance Cooperation Performance Standards).

Nepridržavanje standard će za rezultat imati događaj neispunjenja obaveza koji treba da se ispravi u roku od 10 dana.

Prijavio sam MIGA-i svoju bojazan da se standardi IFC PS ne poštuju.

U periodu od više od godinu dana razmenio samo preko 100 mejlova sa MIGA-om. MIGA je takođe obišla moju imovinu i njihov konačni zaključak je da su standardi ispoštovani.

Budući da su Koridori Srbije dužni da obaveštavaju finansijere da je projekat u skladu sa standardima PS IFC na godišnjem nivou, a MIGA smatra da je to slučaj, verujem da finansijeri imaju pogrešna uverenja o Projektu autoputa Moravski koridor. Ova akcija rezultirala je time da sam lično prepeo gubitak [REDACTED].

Verujem da je ovo primer „držanja istine u nepravdi“ o kojoj govori apostol Pavle u Rimljanima 1:18:

„Jer se otkriva gnev Božji s neba na svaku bezbožnost i nepravdu ljudi koji drže istinu u nepravdi“

U nastavku su izneti razlozi zbog kojih verujem da standardi IFC PS nisu ispoštovani:

1. Gubitak imovine dovodi do ekonomskog raseljavanja i treba platiti nadoknadu, što nije bio slučaj.

IFC standard 5. propisuje:

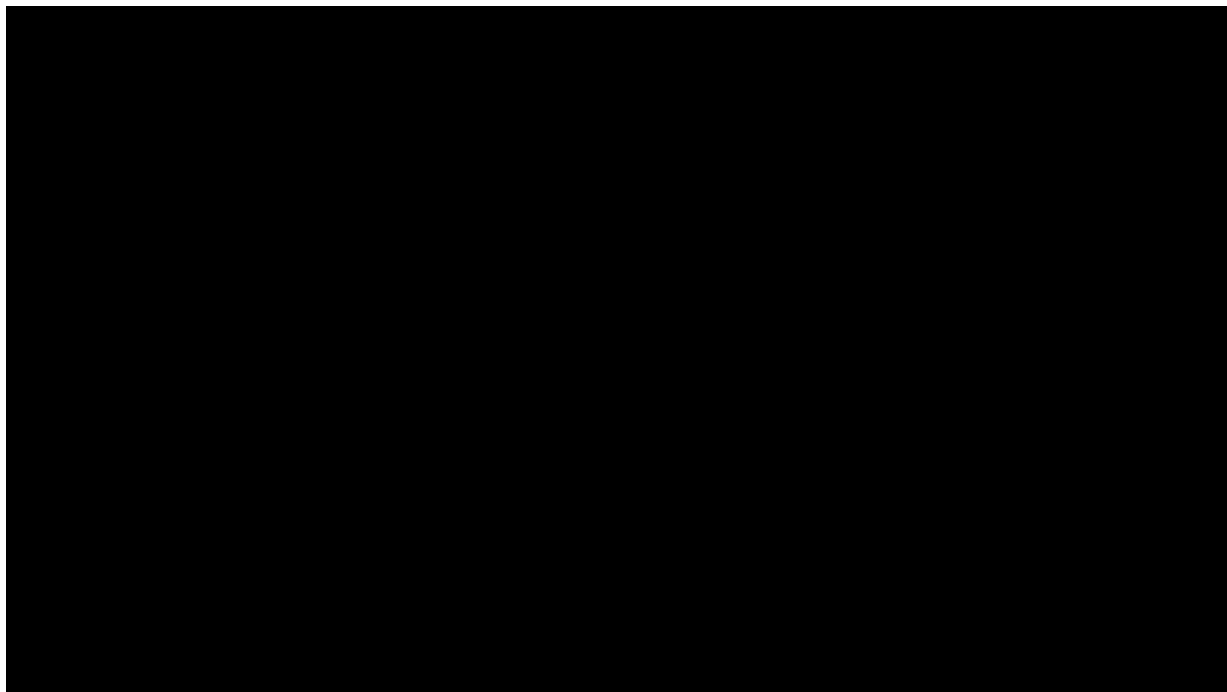
26. Ukoliko sticanje zemljišta ili **ograničenja upotrebe zemljišta** dovedu do ekonomskog raseljavanja definisanog **kao gubitak imovine** i/ili sredstava za život, bez obzira na to da li su pogođeni ljudi fizički raseljeni ili ne, **klijent će ispuniti zahteve iz stavova 27–29.**

27. **Ekonomski raseljena** lica koja se suočavaju sa gubitkom imovine ili nemogućnošću pristupa imovini imaju pravo na nadoknadu za takav gubitak po punoj stopi zamene (str. 153/273, **37 ifc uputstva za standarde učinka**).

Plac [REDACTED] sam kupio nekoliko godina pre objavljivanja Projekta Moravski koridor i Prostornog plana. Kada je imovina kupljena bila je klasifikovana kao građevinsko zemljište, što znači da je na tom zemljištu dozvoljena gradnja. U mestu Vraneši (Srbija) gde se imanje nalazi, vrednost građevinskog zemljišta je 11 puta veća od vrednosti poljoprivrednog zemljišta.

Kada je objavljen Prostorni plan, koji obuhvata Projekat Moravski koridor, **nametnuta su ograničenja** na moje zemljište tako što je stavljeno u bafer/zaštitnu zonu (40m) i zonu kontrolisane izgradnje (40m). Prema srpskom zakonu, u bafer zoni (40m od autoputa) nije dozvoljena gradnja bilo kakvih objekata (kuće, štale, septičke jame, itd.), a u zoni kontrolisane izgradnje takođe su uvedena određena ograničenja.

Moja imovina se nalazi 50% (procena) u bafer zoni i 50% (procena) u zoni kontrolisane izgradnje:

Mapa iz Prostornog plana

Nametanjem tih ograničenja izgubio sam prava na gradnju u bafer zoni, a ograničena su mi i prava na gradnju u zoni kontrolisane izgradnje (u odnosu na ono što sam mogao da radim pre toga). Tako je moje građevinsko zemljište postalo poljoprivredno zemljište. Pravo na gradnju je u računovodstvu definisano kao nematerijalna imovina.

Vrednosti tih prava su:

U julu 2023. godine:

Vrednost građevinskog zemljišta: [REDACTED] EUR

Vrednost poljoprivrednog zemljišta: [REDACTED] EUR

Vrednost prava na gradnju (razlika): [REDACTED] EUR

IFC Standard 5. propisuje sledeće:

„26. Ukoliko sticanje zemljišta ili ograničenja korišćenja zemljišta dovedu do ekonomskog raseljavanja definisanog **kao gubitak imovine** i/ili sredstava za život, bez obzira na to da li su pogođeni ljudi fizički raseljeni ili ne, **klijent će ispuniti zahteve iz stavova 27–29.**

27. **Ekonomski raseljena** lica koja se suočavaju sa gubitkom imovine ili nemogućnošću pristupa imovini imaju pravo na nadoknadu za takav gubitak po punoj stopi zamene (str. 153/273, **37 ifc uputstva za standarde učinka**).”

Standard propisuje da je gubitak imovine dovoljan da se ovaj slučaj kvalifikuje kao Ekonomski raseljeno lice i da je stoga potrebno isplatiti nadoknadu (za celu imovinu).

Izgubio sam imovinu zbog ograničenja nametnutog Projektom autoputa i nikakva nadoknada nije isplaćena.

MIGA-in odgovor na to bio je sledeći:

„MIGA je objasnila da standard PS 5 ne uključuje razmatranje nematerijalne imovine. Odnosi se na gubitak pristupa materijalnim dobrima (npr. drva za ogrev i ribarstvo) koja su važna za život i egzistenciju.”

Taj odgovor je kontradiktoran budući da se navodi da standard 5. ne uključuje razmatranje nematerijalne imovine. Zatim se navodi da se standard odnosi na gubitak pristupa materijalnim dobrima (npr. drva za ogrev i ribarstvo). Može li neko, molim vas, da objasni MIGA-i da se gubitak pristupa materijalnim dobrima (npr. ogrev i ribarstvo) definiše kao nematerijalna imovina iz računovodstvene perspektive? Prema tome, tvrdnja da standard 5. ne uključuje razmatranje nematerijalne imovine je netačna.

2. Ograničenje korišćenja zemljišta utiče na prihod mog preduzeća i prema tome treba da bude plaćena nadoknada (IFC standard 5.)

Kada sam kupio ovu imovinu, imao sam tri svrhe – 1. da se koristi za smeštaj za moju porodicu 2. da se koristi za smeštaj za moju ostarelu majku i očuha i 3. da se koristi za preduzeće koje će u budućnosti ostvarivati prihode od poljoprivrede ili od buduće prodaje.

Procenjena vrednost imovine sa pravima na gradnju:

	m ²	EUR/m ²	
Zemljište			
Kuća			
Štalska prostorija			
Štala -			
Štala potkvolje			
Štala gornji sprat			
Štala 2			
Skladište za kukuruz			
Skladište za kukuruz			
Septička jama i inistalacije			
Bunar			
Trava, drveće			
Dozvole za izvođenje vode, struje, arhitekta, itd .			
Ograda			
Ukupno			
Troškovi kapitala za 3 godine po 5%			

Utrošio sam trogodišnje troškove kapitala pošto je moj kapital vezan za ovo preduzeće i to je trebalo da se sredi pre 3 godine.

Prema tome, vrednost je ██████████ EUR (uključujući gubitak na troškove kapitala).

Ako bi sada želeo da prodam svoju imovinu, ne bih mogao da je prodam po toj ceni jer je moje zemljište na traženoj lokaciji, a takođe niko ne želi da živi u blizini autoputa. Prema tome, prodajna cena bi verovatno bila veličine [REDACTED] EUR.

Tako je zbog ograničenja koje je nametnuto na moje zemljište moje preduzeće pretrpelo gubitak u visini od [REDACTED] EUR.

MIGA je odgovorila da se standard IFC PS ne odnosi na ovu vrstu budućeg prihoda. To je takođe nedosledno jer navode da se u pogledu prihoda preduzeća priznaje sledeće:

„GN11. **Sama nadoknada ne garantuje obnavljanje ili poboljšanje života** i socijalnog blagostanja raseljenih domaćinstava i zajednica. Obnavljanje i poboljšanje mogućnosti za zaradu često može da uključuje veliki broj međusobno povezanih dobara kao što su pristup zemljištu (produktivnom, ugaru i pašnjaku), morskim i vodenim resursima (riblji fond), pristup društvenim mrežama, pristup prirodnim resursima kao što su drvo i nedrvni šumski proizvodi, lekovito bilje, lovišta i okupljališta, površine za ispašu i površine pod usevima, pijaću vodu, kao i **zapošljavanje i kapital**. Najveći izazovi povezani sa **ruralnim preseljenjem** uključuju **obnavljanje sredstava za život zasnovan na korišćenju zemljišta ili prirodnih resursa** i potrebu da se izbegne ugrožavanje društvenog ili kulturnog kontinuiteta pogođenih zajednica, uključujući zajednice domaćina u koje raseljeno stanovništvo može da bude preseljeno. Preseljavanje u urbana **ili periurbana područja** obično **utiče na stanovanje, zapošljavanje** i poslovne aktivnosti. Najveći izazov povezan sa urbanim preseljenjem je obnova mogućnosti za zaradu **zasnovanu na plati ili preduzećima koja su često vezana za lokaciju (kao što je blizina poslova, kupaca i tržišta).**” (pdf str. 135 od 273)

3. Moja ljudska prava su povređena

Standard IFC PS1 propisuje:

3. „U poslovnim aktivnostima treba poštovati ljudska prava, što znači da treba izbegavati svako kršenje ljudskih prava drugih i eliminisati štetne uticaje na ljudska prava koje poslovanje može da izazove ili da im doprinese.”

U skladu sa Konvencijom EU o ljudskim pravima: Protokol 1, član 1: Zaštita imovine:
Sva fizička i pravna lica imaju pravo **na mirno uživanje svoje imovine**.

Ja nisam u mogućnosti da mirno da uživam u svojoj imovini jer je na delu moje imovine (bafer zona) 100% zabranjena gradnja, a ograničena je i na drugom delu koji je u zoni kontrolisane izgradnje. Dakle, nisam u mogućnosti da gradim bilo kakvu imovinu, tj. kuću, fabriku za preradu grožđa, itd., što mi je bilo dozvoljeno pre nego što su nametnuta ograničenja vezana za autoput.

MIGA je izjavila da prema supra veštačenju još uvek imam pristup imovini, ali MIGA ignoriše da prema istom tom supra veštačenju ne mogu da gradim na svom imanju

.

4. Standard IFC PS1 propisuje brzo rešavanje žalbi

Standard IFC PS1 propisuje:

„Ovaj standard učinka podržava primenu efikasnog mehanizma za rešavanje žalbi koji omogućava ranu indikaciju i brzu remedijaciju za one koji smatraju da su pretrpeli povredu usled radnji klijenta.“

Proces rešavanja žalbi koji traje **skoro tri godine** teško da može da se opiše kao efikasan postupak koji za rezultat ima brzu remedijaciju.

MIGA je saopštila da Koridori Srbije rade na rešavanju i da se smatra da taj proces predstavlja brzo rešavanje žalbe. Štaviše, izjavili su da nisam zadovoljan rezultatom žalbe i da zbog toga proces traje toliko dugo. Konačno, naveli su da su uključeni i različiti vladini organi i da zbog nedostatka resursa to traje toliko dugo.

Pre svega, Koridori Srbije nisu isključivo odgovorni za brzo rešavanje žalbi. Sporazum o zajmu potpisan je između finansijera i Vlade Srbije, što znači da svi državni organi, kao što su Poreska uprava i sudovi, treba da se pridržavaju zahteva u pogledu brzog rešavanja žalbi.

U nastavku je primer kako namerno odugovlače proces.

Koridori Srbije su prvobitno (pre 3 godine) predložili eksproprijaciju dela moje parcele. Ponudili su eksproprijaciju u iznosu od [REDACTED]. Tražio sam da se sve ekspropirira, ali to je odbijeno, a Ministarstvo finansija je potvrdilo da je eksproprijacija u iznosu od [REDACTED] konačna. To je bilo konačno 2. avgusta 2021. godine. Žalili smo se da inicijalna ponuda nije uključivala septičku jamu koja se nalazila u zoni eksproprijacije, kao ni drveće i ogradu. Koridorima Srbije su bile potrebne dodatne dve godine da potvrde da su septička jama, drveće i oграда uključeni u zonu eksproprijacije. Konačno su dali ponudu za sve to, ali ponuda za zemljište nije usklađena sa trogodišnjom inflacijom. To se dogodilo u julu 2023. godine. Kada smo tražili ovo prilagođavanje (budući da standard IFC PS takođe propisuje usklađivanje u odnosu na inflaciju), Poreska uprava je to ignorisala i ponudila je isti iznos od [REDACTED] koji je ponuđen pre tri godine. Tu inicijalnu nadoknadu za eksproprijaciju je veoma lako izračunati – imate ponudu od pre tri godine, [REDACTED] uskladite je sa inflacijom (procena 38%), dodate procenu za septičku jamu (opet, kanalizacija nije uključena u procenu), drveća, ogradu i travu, i dobijamo nadoknadu za tu inicijalnu eksproprijaciju. Ali već 3 godine ne mogu to urade kako treba. Sve to je prijavljeno MIGA-i jer je to jasno u suprotnosti sa zahtevom za brzo rešavanje žalbi, ali MIGA to ignoriše. Za MIGA-u sve je to u skladu sa standardom IFC PS. Iz ovog primera je jasno da Koridori Srbije Agencije namerno odugovlače rešavanje žalbe.

Očigledno je da smatraju **da nije hitno** da se pozabave pitanjem koje sam pokrenuo, a čini se da je njihova namera da odlože bilo kakvo delovanje bar dve godine nakon završetka izgradnje autoputa i da onda to koriste kao osnov za argumentaciju da je rok za žalbu istekao. Važno je da Koridori Srbije shvate da je poštovanje standarda učina IFC neophodno tokom celog trajanja projekta, koji obuhvata period od 20 godina od potpisivanja Sporazuma o zajmu.

5. Zdravlje ljudi koji žive na zemljištu je ugroženo

IFC PS3 propisuje:

„2. Cilj

Izbeći ili svesti na najmanju moguću meru štetne uticaje na zdravlje ljudi i životnu sredinu izbegavanjem ili svođenjem na najmanju moguću zagađenja nastalog usled projektnih aktivnosti.”

Moja [REDAKCIJA] je alergična na prašinu, a [REDAKCIJA] ima probleme sa srcem. MIGA je ignorisala uticaj koji ovo ima na moje stare roditelje, kao i studiju o uticaju autoputa na okolinu:

<https://www.lung.org/clean-air/outdoors/who-is-at-risk/highways>

Panel koji je razmotrio 700 studija širom sveta zaključio je da najugroženija populacija živi u krugu od 300 do 500 metara pored puta. Zaključili su da zagađenje od saobraćaja izaziva **napade astme** kod dece i može da izazove širok spektar drugih problema, uključujući pojavu astme u detinjstvu, **oštećenu funkciju pluća, preranu smrt i smrt od kardiovaskularnih bolesti i kardiovaskularnog morbiditeta**. Područje koje je najviše pogođeno, zaključili su, je otprilike pojas u krugu od 0,2 do 0,3 milje (300 do 500 metara) od autoputa.

Odrasli koji žive bliže putu — u krugu od 300 metara — izloženi su riziku od **demencije**. U 2017. godini, studija populacije Ontarija u Kanadi otkrila je da oni koji žive u blizini zona sa gustim saobraćajem imaju veći rizik od demencije, iako ne od Parkinsonove bolesti ili multiple skleroze. Istraživači su otkrili da je najjača povezanost među **onima koji su živeli najbliže putevima (manje od 50 metara)**, koji se nikada nisu selili i koji su živeli u većim gradovima. Studija starijih muškaraca iz 2011. godine takođe je otkrila da dugotrajna izloženost saobraćajnom zagađenju povećava njihov **rizik od oštećenih kognitivnih sposobnosti**.

MIGA je saopštila da su „stručnjaci” zaključili da je sve u redu i da životi moje porodice nisu ugroženi.

Takođe ne nameravam da izlažem svoju malu decu zagađenju vazduha tokom faze planiranja ili korišćenja. Zabrinjavajuće je da je uticaj na moje stare roditelje i decu ignorisan jer oni predstavljaju najranjiviju kategoriju stanovništva.

6. Standard IFC PS4 Ne postoji tampon zona koja treba da štiti životnu sredinu od uticaja autoputa

Standard IFC PS4 propisuje sledeće:

„5. Klijent će proceniti rizike i uticaje na zdravlje i bezbednost pogođenih zajednica tokom životnog ciklusa projekta i uspostaviti preventivne i kontrolne mere u skladu sa dobrom međunarodnom industrijskom praksom (GIIP),¹ kao što su Smernice za životnu sredinu, zdravlje i bezbednost Grupe Svetske banke (EHS smernice).“

U skladu sa zakonom, neophodna je **bafer zona od 40 metara** između autoputa i okolnog zemljišta. Ta bafer zona služi za zaštitu i autoputa i njegove okoline. Međutim, u mom slučaju ne postoji bafer zona između moje imovine i autoputa, jer se moja imovina nalazi unutar bafer zone. Ta situacija predstavlja rizik i za bezbednost autoputa i za bezbednost moje imovine.

Prostornim planom funkcija bafer zone definisana je na sledeći način:

Zaštitni pojas definiše se kao zona koja obezbeđuje zaštitu od štetnog uticaja putnog koridora na životnu sredinu. Nije dozvoljena gradnja objekata u okviru zaštitnog pojasa osim objekata koji

su u putnoj i saobraćajnoj funkciji. Širina zaštitnog pojasa određena je zakonskim propisima i iznosi 40,0 metara od pojasa zemljišta. (Protorni plan, str.7).

„8. promene namene zemljišta ili gubitak prirodnih bafer područja kao što su močvare, mangrove i planinske šume koje ublažavaju efekte prirodnih rizika kao što su poplave,...”

Problemi sa poplavama nastali su zbog izgradnje autoputa koji predstavlja barijeru. Moje imanje je bilo 10-20 cm pod vodom. To se nikada ranije nije desilo.

MIGA je zaključila da su „stručnjaci” zaključili da se poštuju zdravstveni i bezbednosni standardi i da su poplave koje smo doživeli prirodne.

7. Standard IFC PS propisuje da se poštuju nacionalni zakoni. Parcelizacija moje parcele urađena je protivzakonito imajući u vidu da plan parcelacije nije unet u Prostorni plan.

Da bi se omogućila parcelizacija parcela, u skladu sa Zakonom o posebnim postupcima radi realizacije projekata izgradnje i rekonstrukcije linijskih infrastrukturnih objekata od posebnog značaja za Republiku Srbiju, član 8, stav 2, **plan parcelacije** je potrebno uneti u **Prostorni plan**. Parcele treba podeliti u skladu sa planom parcelacije. GPS koordinate koridora eksproprijacije i broj parcele za zahvaćene parcele ne mogu se klasifikovati kao plan parcelacije jer se nalaze u delu pod naslovom Granica prostornog plana sa detaljnom razradom koji nije plan parcelacije. Plan parcelacije treba da sadrži detaljnu mapu predloženih rešenja za nove parcele i mapu stanja nakon parcelacije, sve zajedno sa svim koordinatama parcele. Budući da prostorni plan ne sadrži plan parcelacije za moju parcelu, parcelacija je urađena nezakonito.

MIGA je toga svesna, ali tu činjenicu zanemaruju jer navode da je previše legalistička. To nije previše legalistički i očigledno je da se radi o kršenju zakona jer Koridori Srbije nisu mogli da izrade originalni prostorni plan sa planom parcelacije. Naravno, ako se srpski sudovi pitaju da li je ta parcelizacija urađena zakonito, oni će reći da je to urađeno zakonito, jer su sudovi korumpirani.

Prilažem:

Konačni rezime MIGA-inih zaključaka: 47 B ZI Comments MIGA CoS i [REDACTED] - Rezime sastanka 12-Jul-2023 v 31 Jul 2023 FINAL (1).pdf

Sporazum o zajmu: 19 a Loan Agreement bolji za cintanje 400.000.000 evra uz osiguranje od .pdf

Standardi IFC PS i smernice:

27 IFC Performance standards.pdf

37 ifc performance standards guidance.pdf

Lica koja su rešavala moju žalbu:

[REDACTED]

Molim vas da ukoliko je moguće ponovo razmotrite moj predmet i obavestite MIGA-u i mene o svojim nalazima.

Stojim vam na raspolaganju za sve dodatne informacije.

Srdačan pozdrav

28. december 2023. godine

Poslato emailom

CAO Assessment Team
Office of the Compliance Advisor Ombudsman
International Finance Corporation
2121 Pennsylvania Avenue NW Washington, DC 20433
USA

Predmet: Podnosilac žalbe je prihvatio konačnu ponudu uz određene bojazni u pogledu cifre u ponudi i procesa preseljenja

Poštovani [REDACTED]

Dobro sam, hvala. Nadam se da ste i vi dobro.

Zahvaljujem vam na pitanju.

Da, ja sam shvatio da u toku ove pauze ništa neće biti urađeno, pre poziva MIGA-e, ali to nije bio slučaj.

Nakon sastanka sa vama (CAO) i vašeg saveta da pošaljete protivponudu Koridorima Srbije, poslao sam im svoj proračun (onaj koji sam podelio sa vama) i zamolio ih da urade analizu nedostataka u kojoj će identifikovati razliku između srpskog zakona i standard IFC PS, sličnu onoj koju sam vam poslao mejlom. Obračun sam im poslao mejlom 20.12.2023. godine (u prilogu: 93 ponuda pregledao [REDACTED].eml). Moje mišljenje je da to je bio zahtev za pojašnjenje, a ne protivponuda.

Dole navedeni odgovor stigao je od [REDACTED], od [REDACTED] dana 21. decembra 2023. godine (preveo ChatGpt):

“Poštovani [REDACTED] ([REDACTED], pogrešno napisano),

Nisam dovoljno stručan da razumem vašu ponudu! Koridori Srbije su vam dali ponudu na osnovu prikupljenih podataka i procena nadležnih institucija i ovlašćenih stručnjaka. Stoga se pridržavamo naše ponude, koja je usklađena u odnosu na Vaše primedbe u pogledu procene vaše imovine.

Sve pojedinosti i primedbe koje ste izneli u dopisu mogu da se istaknu u sledećem koraku, po potrebi pred sudom. Što se tiče brzine postupka, želeli smo da Vam pomognemo i što pre olakšamo preseljenje Vašeg domaćinstva iz teških uslova. Pored navedenog, bližimo se kraju

kalendarske i budžetske godine, zbog čega smo bili voljni da ovaj proces završimo što je pre moguće.

Želimo da istaknemo da se vaša nadoknada isplaćuje direktno iz budžeta Republike Srbije, tako da mora biti u potpunosti usklađena kako sa međunarodnim standardima, tako i sa domaćim zakonodavnim procedurama, koje su usklađene sa međunarodnim standardima.

Konačno, obavestite kolege iz Vrnjačke Banje o konačnoj odluci do kraja ove nedelje da možemo izdvojiti sredstva i omogućiti kolegama da, u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku, zatvore predmet u toku ove kalendarske godini, bilo sporazumno ili u okviru odgovarajuće procedure za nastavak u narednoj kalendarskoj godini.”

To je bilo u četvrtak, 21. decembar 2023. godine. Kasnije tog dana, obaveštavaju mog advokata da su Koridori Srbije odbili moju protivponudu (to je bio zahtev za pojašnjenje) i da će ovaj slučaj dostaviti sudu kako bi sudovi Srbije odlučili.

To sam saznao u podne, u petak, 22. decembra 2023. godine i prihvatio sam ponudu jer ne želim da idem na sud, jer srpski zakoni nisu u skladu sa zahtevima IFC-a, a potencijalno će mi neto povećanje iznositi oko [REDACTED] EUR (vrednost zemljišta usklađena u donosu na inflaciju - ekstra advokatski honorar), što nije dovoljno da me motiviše da čekam još 3 do 7 godina. Ovo ću detaljnije objasniti u nastavku ovog mejla.

Ponuda koju sam prihvatio minimalno se razlikuje od inicijalne ponude:

Konačna ponuda u iznosu od [REDACTED] RSD ([REDACTED] EUR) minimalno se razlikuje od inicijalne ponude. Razlike su sledeće:

Vrednost stambenih i pomoćnih objekata povećana je za [REDACTED] EUR a vrednost ostalih objekata, i pre svega, kanizacionih instalacija, povećana je za [REDACTED] EUR. Ukupno povećanje iznosilo je [REDACTED] EUR.

Da podsetim, tražio sam da se vrednost zemljišta poveća za trogodišnju inflaciju (kao što je propisano standardima IFC PS). To je ostalo nepromenjeno.

Tražio sam da se vrednost septičke jame promeni na procenu iz jula 2023. godine (koju je uradio isti stručnjak), to je trebalo da bude [REDACTED] puta više. To je ostalo nepromenjeno.

Tražio sam da se amortizacija isključi iz obračuna. Stručnjak je sakrio troškove novogradnje i prikazao samo amortizovane vrednosti. Tako da je i to ostalo nepromenjeno.

Tražio sam da vrednost svih objekata bude zasnovana na ceni novogradnje, bez amortizacije. Što bi po mom mišljenju trebalo da bude bar 100% više (prema zvaničnoj statistici, trebalo bi da bude [REDACTED] puta više). To je isto ostalo nepromenjeno.

Tražio sam advokatske honorare i honorare za stručnjake. Taj deo je ostao nepromenjen.

Tražio sam od Koridora Srbije da urade GAP analizu nedostataka i identifikuju gde njihova ponuda nije u skladu sa standardima IFC PS.

U skladu sa Akcionim planom za raseljavanje (RAP) i Okvirom za ponovno naseljavanje i obnavljanje mogućnosti za zarađivanje (LRF), i konačno u skladu sa standardima IFC PS i

Sporazumom o zajmu, Koridori Srbije bi trebalo da primene matricu koja zahteva da se identifikuju razlike između srpskog zakona i standarda IFC PS.

Ja sam im identifikovao da je ovo usklađivanje sa inflacijom i da imovina treba da se vrednuje po ceni novogradnje bez amortizacije (kao što zahteva RAP koji je usklađen sa standardima IFC PS).

Koridori Srbije naveli su da nisu stručni i da nisu u stanju da to razumeju (moju ponudu, odnosno GAP analizu nedostataka).

Naveli su da je ponuda u skladu sa srpskim zakonom i međunarodnim standardima, jer će se naknada isplaćivati iz budžeta i da je to uslov da bi bila isplaćena.

Ponuda za zgrade i druge objekte je u skladu sa srpskim zakonom i da se obratim srpskom sudu bila bi beskorisno jer je ponuda za objekte zasnovana na tržišnoj vrednosti. Srpski sud će odbaciti moj argument (da ga prilagodi ceni novogradnje i ignoriše amortizaciju) pošto je ponuda legalna (zasnovana na srpskom zakonu).

Problem inflacije – da, to bi moglo da se prihvati, ali ukupna neto dobit bila bi ■■■ EUR, što mi nije dovoljno da čekam još 3-7 godina (već čekam 3,5 godine).

Tako da - da, njihova sugestija da ako nisam zadovoljan treba da idem na sud jeste u skladu sa standardima IFC PS, ali nije u skladu sa zahtevom da Koridori Srbije treba da uradi GAP analizu nedostataka i bude u stanju da razumeju zahteve standard IFC PS. Takođe nije u skladu sa RAP-om i LRF-om koji zahtevaju da Koridori Srbije primenjuju matricu koja je tamo propisana: identifikujte razlike između srpskog zakona i standard IFC PS, uradite GAP analizu nedostataka i nadoknadite razlike. Takođe nije u skladu sa zahtevom standard IFC PS da se žalbe rešavaju bez odlaganja (u ovom trenutku 3,5 godine + dodatnih 3,5 do 7 godina).

Koridori Srbije naveli su da je ponuda u skladu sa srpskim i međunarodnim zakonima jer će biti isplaćena iz budžeta i da za to postoje uslovi

Njihov odgovor na moj zahtev da se uradi GAP analiza nedostataka je da će ponuda biti plaćena iz budžeta i da se moraju ispuniti uslovi ako se tako plaća.

Da, brzo su platili ono što smo dogovorili (26. decembra 2023. godine), što je dobro. Ali kao što je gore navedeno, ponuda nije bila u skladu sa standardima IFC PS kao što je već objašnjeno u prethodnom delu. Ponavljam, odlazak u srpski sud da se žalim na ovo je beskoristan, jer je ponuda u skladu sa srpskim zakonom.

Mojoj porodici je dat rok od mesec dana da napuste objekat

U sporazumu mi je ponuđen jedan mesec da napustim objekat. Na to sam podneo prigovor i rečeno mi je da će pokušati da taj rok produže. Prvo mi je ■■■ iz Vrnjačke banje rekla da ću imati dva meseca, a zatim je moj advokat dobio uveravanje od ■■■ (Koridori Srbije) da ću imati nekoliko meseci (moguće do proleća).

Kao što znate, moram da uradim nekoliko stvari: da pronađem novu nekretninu, kupim je i organizujem selidbu tokom zime. To je veliki izazov, ali mi se čini da su Koridori Srbije voljni da nam pomognu u tome. Jedini problem je što nismo dobili ništa napismeno.

Dakle, da sumiramo. Ugovor je potpisan i Koridori Srbije su brzo platili ono što je dogovoreno. Takođe, rekli su da će produžiti rok za izlazak, što je dobro.

Međutim, GAP analiza nedostataka nije urađena jer su rekli da nisu stručni za ovo, a kao rezultat toga, Koridori Srbije mi nisu nadoknadio razliku između zahteva srpskog zakona i zahteva standard IFC-a. Nadao sam se da bi to trebalo da se razjasni na sastanku MIGA/Koridori Srbije, ali Koridori Srbije su žurili i dali su svoje mišljenje bez stručnog uvida u standarde IFC PS. Takođe su me uverili da je ponuda u skladu sa međunarodnim standardima (uključujući IFC PS). Molim vas, to bi trebalo da proveriti CAO/MIGA.

Srdačan pozdrav,

Prilog 2: Odgovor MIGA uprave

MULTILATERALNA AGENCIJA ZA OSIGURANJE INVESTICIJA

**ODGOVOR UPRAVE
NA IZVEŠTAJ O PROCENI**

AUTOPUTA MORAVSKI KORIDOR U SRBIJI

(PROJEKAT Br. #14629)

**KOJI JE SAČINILA KANCELARIJA OMBUDSMANA ZA SAVETOVANJE O
USKLAĐENOSTI**

26. mart 2024. godine

SADRŽAJ

IZVRŠNI REZIME	i
I. UVOD	1
II. PREGLED PROJEKTA	1
III. ŽALBA OMBUDSMANU	2
IV. ODGOVOR UPRAVE	3
V. ZAKLJUČAK	8
ANEKS I	10

SKRAĆENICE I AKRONIMI

CAO	Kancelarija ombudsmana za savetovanje o usklađenosti
CoS	Koridori Srbije d.o.o. Beograd
E&S	Ekološki i društveni
ESAP	Plan ekoloških i socijalnih aktivnosti
ESIA	Procena uticaja na životnu sredinu i društveno okruženje
ESRS	Rezime ekološkog i društvenog pregleda
GIIP	Dobra međunarodna industrijska praksa
GoS	Vlada Srbije
IESC	Nezavisni konsultant za ekološke i društvene aspekte
km	Kilometar
MIGA	Multilateralna agencija za garancije investicija
MoF	Ministarstvo finansija
PSs	Standardi sprovođenja MIGA u oblasti životne sredine i društvenih aspekata
RAP	Akcioni plan za raseljavanje
RLRF	Okvir za raseljavanje i obnovu ekonomskih aktivnosti
US\$	Američki dolar

IZVRŠNI REZIME

1. Ovaj Odgovor uprave izradila je Multilateralna agencija za garancije investicija (MIGA) da bi rešila probleme iznete u žalbi koju je podneo pojedinac u svoje ime i u ime članova njegove porodice (u daljem tekstu „Podnosilac žalbe”), a koju je Kancelarija ombudsmana za savetovanje o usklađenosti (CAO) primila u avgustu 2023. godine u vezi sa Projektom autoputa Moravski koridor u Srbiji koji podržava MIGA. MIGA je obezbedila garancije za neizmirenje državnih finansijskih obaveza (NHSFO) u martu 2022. i u decembru 2023. godine različitim zajmodavcima za zajmove koje su dali vladi Srbije za razvoj, izgradnju i rad autoputa Moravski Koridor (u daljem tekstu „Projekat”).
2. Podnosilac žalbe je istakao probleme koji se odnose na ekonomsko raseljavanje, zdravlje i bezbednost, uticaje na životnu sredinu, te kršenje zakona i međunarodnih standarda skopčanih sa izgradnjom Projekta. CAO je utvrdio da je žalba prihvatljiva i obavestio MIGA u oktobru 2023, završio procenu problema u februaru 2024. godine i uputio predmet Funkciji CAO za usklađivanje¹.
3. MIGA je direktno komunicirala sa Podnosiocem žalbe od avgusta 2022, kada je MIGA obaveštena o njegovim bojaznima. MIGA je potvrdila da je žalba primljena preko projektnog mehanizma za rešavanje žalbi i da relevantne strane vredno rade na njenom rešavanju. MIGA je uspostavila komunikaciju sa Podnosiocem žalbe i Koridorima Srbije d.o.o. Beograd (u daljem tekstu „CoS” ili „Kompanija”) da bi procenila probleme koje je istakao Podnosilac žalbe i pomogla Kompaniji u njenim naporima da istu reši.
4. Kao deo dju dilidžensa (eng. due diligence) pre stupanja na snagu garancije, MIGA je, u saradnji sa nosiocima garancije (tj. Zajmodavcima) i njihovim nezavisnim konsultantom za ekološke i društvene aspekte (IESC), pregledala okvir Projekta za raseljavanje i obnovu ekonomskih aktivnosti da bi procenila usklađenost sa Standardima sprovođenja MIGA o ekološkoj i socijalnoj održivosti. Nakon stupanja na snagu garancije, monitoring MIGA sastojao se od poseta lokaciji i revizije izveštaja o nadzoru uključujući i onih koje je izradio IESC. Nadalje, Projektni plan ekoloških i socijalnih aktivnosti nalaže da se revizija završetka raseljavanja preduzme nakon završetka postupka akvizicije zemljišta.
5. Nakon što je podneo žalbu CAO, Podnosilac žalbe je nastavio da ističe svoje bojazni kroz projektni mehanizam za rešavanje žalbi, što je na kraju dovelo do rešavanja problema istaknutih u žalbi. Međutim, tada su istaknuti dodatni problem koji se odnose na iznos ponuđene nadoknade i postupak ekproprijacije, uključujući i probleme u vezi transparentnosti revizije ponude za nadoknadu koju je izvršila MIGA. Na sastanku koji je sa Podnosiocem žalbe organizovao CAO, MIGA je obrazložila svoj stav i objasnila da je ponuda za nadoknadu u skladu sa punim troškovima zamene kako je predviđeno u Standardima sprovođenja (u daljem tekstu „Standardi”). Podnosilac žalbe je, posle sastanka, tvrdio da MIGA nije obezbedila dovoljni osnov za svoju procenu.
6. Uprava MIGA ceni važan doprinos podnosilaca žalbi rešavanju problema i CAO za njegovo angažovanje na ovom predmetu. Ovaj dokument razjašnjava i odgovara na otvorena pitanja koja je istakao Podnosilac žalbe.

¹ Vidi vebsajt CAO za pojedinosti slučaja: <https://www.cao-ombudsman.org/cases/serbia-morava-corridor-motorway-01>

7. MIGA je postupala po važećim procedurama za dju dilidžens i bila u bliskoj komunikaciji sa Podnosiocem žalbe i Kompanijom da bi rešila probleme navedene u žalbi. Aktivnosti koje preduzela MIGA bile su u skladu sa Okvirom održivosti Multilateralne agencije za osiguranje investicija. Na osnovu toga, a kako je dalje navedeno u ovom Odgovoru uprave, stav MIGA je da Istraga o usklađenosti ne bi ispunjavala kriterijume predviđene u stavu 9. Politike CAO.

I. UVOD

1. MIGA je u martu 2022. i decembru 2023. godine obezbedila garancije NHSFO različitim zajmodavcima za zajmove koje su dali vladi Srbije za razvoj, izgradnju i rad Projekta.
2. U avgustu 2023. godine, Podnosilac žalbe je uložio žalbu CAO u kojoj su istaknuti problemi koji se odnose na ekonomsko raseljavanje, zdravlje i bezbednost, uticaje na životnu sredinu, te kršenje zakona i međunarodnih standarda u vezi sa izgradnjom autoputa Moravski koridor u Srbiji.
3. Podnosilac žalbe je vlasnik dve parcele na koje Projekat delimično utiče. U odobrenom Prostornom planu (2020), oko 12% imovine Podnosioca žalbe trebalo je biti ekspropirano za potrebe izgradnje Projekta. Na ekspropiriranom delu imanja nalazila su se samo septička jama i septička humka. Ostatak imanja sastojao se od kuće u kojoj je živela porodica Podnosioca žalbe i pomoćnih objekata. U razgovoru sa MIGA, Podnosilac žalbe je potvrdio da je osnovni cilj zbog kojeg ističe probleme taj da njegova imovina bude ekspropirana u celosti.
4. Pre nego što je uložio žalbu CAO, Podnosilac žalbe se, u avgustu 2022. godine, obratio MIGA ističući slične bojazni. MIGA je od tada u komunikaciji sa Podnosiocem žalbe. MIGA takođe potvrđuje da je žalba primljena kroz projektni mehanizam za žalbe i da po njoj aktivno postupaju relevantne strane, kao i lokalna opština putem tog mehanizma.
5. U oktobru 2023, CAO je utvrdio da žalba ispunjava njegova tri kriterijuma za prijem i počeo proces procene žalbe. CAO je podneo svoj Izveštaj o proceni u februaru 2024. godine i žalba je prenet na Funkciju CAO za procenu usklađenosti, obzirom da se Podnosilac žalbe i CoS nisu dogovorili o postupku za rešavanje sporova koji organizuje CAO.
6. Ovaj Odgovor uprave predstavlja odgovor MIGA na Izveštaj CAO o proceni žalbe koja se odnosi na autoput Moravski Koridor u Srbiji (Projekat br. #14629).

II. PREGLED PROJEKTA

7. 15. marta 2022, MIGA je izdala garanciju na oko 411,4 miliona evra (circa 451,8 miliona američkih dolara)², obezbeđujući pokriće za neizmirenje državnih finansijskih obaveza (NHSFO) kod (i) JPMorgan Chase Bank N.A. London Branch, (ii) CaixaBank, S.A., (iii) Banco Santander, S.A., (iv) UBS Switzerland AG, (v) Credit Agricole Corporate and Investment Bank, i (vi) Raiffeisen Bank International AG (zajedno „Nosioci garancije”), delujući preko J.P. Morgan SE u svojstvu agenta, za njihove nedeoničarske zajmove vladi Srbije („GoS”) za Projekat. Na dan 15. decembra 2023. godine, MIGA je izdala novu ugovornu garanciju na približni iznos od 901,1 miliona evra (circa. 976,7 miliona američkih dolara) za dodatni zajam za isti Projekat.³

² Provobitna ugovorna garancija dopunjena je 17. januara 2023. da bi se uvećao pokriveni iznos, a zatim ponovo 1. septembra 2023. Nakon amandmana, iznos pokrića porastao je na oko 511,5 miliona evra (circa 543,1 milion američkin dolara).

³ Agent ove nove ugovorne garancije je J.P. Morgan SE, a nosioci jamstva su Banco Santander, S.A., Credit Agricole Corporate i Investment Bank, JPMorgan Chase Bank, N.A., filijala u Londonu i ING Bank, filijala ING-DiBa AG.

8. Projekat se sastoji od od grinfild autoputa u dužini od 112 km sa dva razdvojena kolovoza sa trasama od 900 metara, na udaljenosti od približno 200 km južno od Beograda u plavnom području niskog stepena u pravcu istok/zapad duž doline reke Zapadna Morava. Projekat takođe uključuje (i) nadzemne građevine poput saobraćajnih petlji, mostova, odvodnih kanala i nadvožnjaka/podvožnjaka; (ii) telekomunikacione mreže (digitalni koridor) i pripadajuće elektro vodove i komunikacione kablove da bi se povezale telekomunikacione stanice sa autoputem (na odmorištima, parkinzima i u blizini saobraćajnih petlji) i da bi se upravljalo saobraćajem preko različitih saobraćajnih kontrola i sistemima naplate; i (iii) radove na regulaciji reke namenjene zaštiti Projekta i okolnih područja od poplava.

9. Na ovom Projektu, vladu Srbije predstavlja Ministarstvo finansija. CoS, srpska kompanija sa ograničenom odgovornošću u potpunosti u vlasništvu vlade Srbije vrši razvoj i izgradnju Projekta. Tokom operativne faze Projekta, PE Putevi Srbije, državno preduzeće, služiće kao operativno telo. Bechtel-Enka JV (BEJV) je izvođač za inženjering i izgradnju (EPC).

10. Projekat je klasifikovan kao Kategorija A prema Politici MIGA o ekološkoj i društvenoj održivosti (2013). Rezime ekološkog i društvenog pregleda (ESRS) i Plan ekoloških i socijalnih aktivnosti (ESAP)⁴ objavljeni su u oktobru 2021. Okvir za raseljavanje i tri Akciona plana za raseljavanje (po jedan za svaku deonicu puta) objavljeni su uz ESRS.

III. ŽALBA OMBUDSMANU

11. U avgustu 2023, MIGA je obaveštena da je CAO primio žalbu u kojoj se ističu bojazni zbog ekonomskog raseljavanja, zdravlja i bezbednosti, uticaja na životnu sredinu, ako i kršenja zakona i međunarodnih standarda u vezi sa izgradnjom Projekta.

12. Od avgusta 2020, kada se Podnosilac žalbe prvi put obratio CoS, do danas, broj problema koje je istakao Podnosilac žalbe je porastao i navedeni su dodatni problemi (vidi stav 18). Nakon što je podneo žalbu CAO, Podnosilac žalbe je nastavio da ističe svoju žalbu kroz projektni mehanizam za žalbe Kompanije i postupke pred lokalnim sudom. Ključna promena se desila u septembru 2023, kada je Podnosilac žalbe obavestio Kompaniju i opštinu o novom problemu koji je zahtevao stručnu reviziju. Novi izveštaj veštaka, izdat u oktobru 2023, preporučio je eksproprijaciju imovine u celosti što je CoS prihvatio i ubrzo angažovao stručnog procenitelja da izradi ponudu za nadoknadu.

13. Rešavanjem zahteva Podnosioca žalbe za eksproprijaciju njegove imovine u celosti rešeni su problemi istaknuti u prvobitnoj žalbi koji su se odnosili na ekonomsko raseljavanje, zdravlje i bezbednost, uticaje na životnu sredinu. Međutim, Podnosilac žalbe je nastavio da izražava zabrinutost u pogledu visine nadoknade koju je primio i smatrao je da postupak eksproprijacije nije u skladu sa zahtevima Standarda. Podnosilac žalbe je, prema tome, zahtevao da nastavi postupak CAO u vezi (1) ponude za nadoknadu i (2) postupka eksproprijacije.

14. Problemi koje Podnosilac žalbe pominje u vezi sa **ponudom za nadoknadu**: (i) **Nadoknada za objekte**: RAP navodi da bi nadoknada za objekte trebalo da se bazira na ceni zamenskih objekata sličnog kvaliteta, a Podnosilac žalbe dovodi u pitanje adekvatnost kalkulacije tih troškova koju je izvršio CoS; (ii) **Nadoknada za zemljište**: Podnosilac žalbe je zabrinut da se ponuda bazira na tržišnoj vrednosti iz 2020. godine, pa, shodno tome smatra da bi trebalo uračunati inflaciju; i (iii) **Nadoknada za cenu kapitalnih i**

⁴ <https://www.miga.org/project/morava-highway-0>

pratećih troškova: Podnosilac žalbe smatra da bi trebalo da dobije kompenzaciju za vremenski period tokom koga je čekao na rešenje problema (2020 – 2023), za honorare advokata koje je angažovao kao i za vreme koje je on lično potrošio pokušavajući da reši slučaj.

15. Problemi koje Podnosilac žalbe pominje u vezi **postupka eksproprijacije:** (i) Podnosilac žalbe tvrdi da je 2020. godine trebalo da dobije eksproprijaciju u celosti; (ii) Podnosilac žalbe izražava zabrinutost zbog nedostatka transparentnosti postupka eksproprijacije, uključujući i odsustva transparentnosti od strane MIGA po pitanju njene revizije ponude za nadoknadu; i (iii) Podnosilac žalbe izražava zabrinutost u vezi roka od 30 dana da napusti objekat.

IV. ODGOVOR UPRAVE

16. Pre ali i tokom procene CAO, Podnosilac žalbe, MIGA i CoS su neprekidno radili na traženju rešenja za probleme Podnosioca žalbe. Odgovor u daljem tekstu podeljen je u tri odeljka: a) postupak koga se pridržavao CoS; b) postupak koga se pridržavala MIGA i c) pregled nerešenih pitanja koje istakao Podnosilac žalbe.

Postupak koga se pridržavao CoS

17. CoS je u kontaktu sa Podnosiocem žalbe od 2020. godine kada je on prvi put pomenuo svoje probleme u konačnom zahtevu za eksproprijaciju njegove imovine u celosti tokom konsultacija o nacrtu Procene uticaja na životnu sredinu i društveno okruženje (ESIA). Zakon o eksproprijaciji Republike Srbije („Zakon”) posebno reguliše delimičnu eksproprijaciju, predviđajući „Ako se prilikom eksproprijacije jednog dela nepokretnosti utvrdi da sopstvenik nema ekonomskog interesa da koristi preostali deo nepokretnosti, odnosno ako je zbog toga na preostalom delu nepokretnosti onemogućena ili bitno otežana njegova egzistencija, ekspropriše se, na njegov zahtev, i taj deo nepokretnosti.” (član 10). Zakon takođe predviđa da zahtev može biti podnet u roku od dve godine od završetka izgradnje (član 30). U toku izrade Projekta, CoS, relevantne opštine i lokalni sudovi postupali su po stotinama zahteva da zemljište na koje će uticati Projekat bude ekspropirano u celosti u skladu sa članom 10. Zakona. U svim predmetima je primenjivan isti postupak.

18. U pogledu imovine Podnosioca žalbe, od avgusta 2020. godine do danas, broj problema koje je istakao Podnosilac žalbe je porastao. Da bi se rešili ti problemi preduzimane su revizije, donošene odluke i postupano je po žalbama. Drugim rečima, dok bi CoS i lokalna opština pregledali probleme i ustanovljavali da nije potrebna eksproprijacija u celosti, Podnosilac žalbe bi istakao nove probleme koji bi tada iziskivali dalje procene u okviru novih postupaka. Osnovni zahtev uvek je bio za eksproprijaciju njegovog zemljišta u celosti. Tokom ovog perioda, Podnosilac žalbe je bio u redovnom kontaktu sa CoS, a CoS je dosledno razmenjivao informacije o statusu predmeta sa opštinom nadležnom za eksproprijaciju imovine Podnosioca žalbe („Opština”) i pravovremeno pružao svu pomoć i informacije koje je Opština tražila da ne bi usporavao postupak.

19. Opština je angažovala tri nezavisna veštaka da pregledaju različite aspekte problema koje je istakao Podnosilac žalbe i da procene da li je njegovo zemljište potrebno eksproprišati u celosti u skladu sa uslovima definisanim u članu 10. Zakona. Prema tim procenama, aktivnosti koje se trenutno odvijaju na zemljištu (tj. upotreba za stanovanje) mogle bi da se nastave nesmetano pa se, prema tome, imovina ne kvalifikuje za eksproprijaciju u celosti. Podnosilac žalbe je takođe angažovao svog nezavisnog veštaka koji je dao suprotno mišljenje. Opština je naložila supra veštačenje koje je ponovo, u julu 2023. godine,

potvrdilo da je preostalo zemljište ekonomski održivo za svoju trenutnu namenu za stanovanje i da, prema tome, nema potrebe da bude predmet eksproprijacije. Kako je navedeno u stavu 12. ovog dokumenta, kada je Podnosilac žalbe istakao novi problem u septembru 2023, CoS i Opština su angažovali novog, nezavisnog veštaka da izvrši reviziju što je dovelo do konačne odluke da imovina bude eksproprisana u celosti. CoS je tada brzo angažovao eksperta za vrednovanje da izradi ponudu za kompenzaciju.

20. Dok je žalba Podnosioca žalbe bila procesuirana, Podnosilac žalbe je takođe istakao probleme vezane za uticaj izgradnje (npr. buka tokom noći, bezbednost usled nedostatka ograde tokom trajanja građevinskih radova), o čemu je CoS obavestio BEJV, a BEJV ih momentalno otklonio u dogovoru sa Podnosiocem žalbe.

Postupak koga se pridržavala MIGA

21. MIGA, je u bliskoj saradnji sa Nosiocima garancije (tj. zajmodavcima) i Nezavisnim konsultantom za ekološke i društvene aspekte zajmodavaca (IESC), preduzela detaljni dju dilidžens Projekta od decembra 2019. do marta 2022. godine kada je ugovor stupio na snagu. Tokom dju dilidžensa a pre objavljivanja Okvira za raseljavanje i obnovu ekonomskih aktivnosti (RLRF) i Akcionih planova za raseljavanje (RAPs), MIGA, zajmodavci i IESC su uzastopno pregledali više nacrtu RLRF i RAP i uverljivo potvrdili da završne verzije ovih dokumenata opisuju postupak koji će, ukoliko bude izveden na odgovarajući način, rezultirati ishodom u skladu sa zahtevima definisanim u Standardu 5. Pregledan je Zakon kao deo postupka izrade RAP i ustanovljeno da je opšte uzevši u skladu sa zahtevima definisanim u Standardu 5 (pogledati odeljak 3.4 RLRF). Malobrojne oblasti u kojima je bilo odstupanja rešene su merama definisanim u Akcionim planovima za raseljavanje.

22. Od momenta kada je MIGA izdala garanciju, MIGA je redovno vršila nadzor nad implementacijom Projekta kroz posete lokaciji i revizije izveštaja u skladu sa MIGA Politikom održivosti. Projekat takođe nadzire IESC na kvartalnoj osnovi. Nadzor podrazumeva reviziju efikasnosti projektnog mehanizma za žalbe i sprovođenje Akcionih planova za raseljavanje, što uključuje i postupanje po žalbama za eksproprijaciju u celosti u skladu sa članom 10. Zakona. Rezultati nadzora ukazivali su da se Akcioni planovi za raseljavanje sprovode na odgovarajući način i da se standardi za nadoknade istovetno primenjuju na sve osobe na koje Projekat utiče.

23. Uz to, a u skladu sa Planom ekoloških i socijalnih aktivnosti Projekta, završna revizija Akcionog plana za raseljavanje biće sprovedena najkasnije 12 meseci nakon završetka procesa akvizicije zemljišta. Ukoliko se tokom revizije ustanovi da Akcioni plan za raseljavanje nije adekvatno ili jednako primenjivan ili da su ljudi trpeli negativne posledice usled dugotrajnih sudskih postupaka, biće definisane korektivne mere.

24. Od avgusta 2022. godine kada je Žalba prvi put istaknuta pred MIGA do jula 2023, MIGA je održavala redovne kontakte sa Podnosiocem žalbe i CoS da bi evaluirala probleme koje je istakao Podnosilac žalbe i pomogla CoS u njihovim stalnim naporima da ih reše (vidi rezime angažovanja MIGA sa Podnosiocem žalbe u Aneksu I). U tom periodu, revizije MIGA su bile usredsređene na probleme koje je izneo Podnosilac žalbe (tj. ekonomsko raseljavanje (uticaj na ekonomske aktivnosti), zdravlje i bezbednost, i uticaje na životnu sredinu) koji su sada razrešeni putem ekproprijacije njegove imovine u celosti. U februaru 2023, MIGA je posetila lokaciju radi nadzora što je uključilo i razgovore sa CoS o pojedinostima predmeta i statusa žalbe. MIGA je tada organizovala video pozive sa Podnosiocem žalbe da

bi stekla dodatna saznanja o preostalim bojaznima i novim problemima koje je naveo. U julu 2023, MIGA je posetila imovinu Podnosioca žalbe i organizovala tripartitni razgovor sa Podnosiocem žalbe i CoS.

25. Posle posete lokaciji 27. jula 2023, MIGA je održala telefonski razgovor sa Podnosiocem žalbe u kome je objasnila Podnosiocu žalbe da je uložila sve napore da reši njegove probleme i da, na osnovu informacija kojima raspolaže na dan 27. jula 2023. godine, zahtevi definisani u Standardu 5 ne ukazuju da bi preostali deo njegovog zemljišta trebalo da bude predmet eksproprijacije. Tokom tog poziva, MIGA je osigurala da Podnosilac žalbe bude upoznat sa CAO kao nezavisnim mehanizmom MIGA za odgovornost dostupnim osobama potencijalno pogođenim projektima koje finansira IFC/MIGA. Zatim je rezime telefonskog razgovora, koji sadrži i kontakte CAO, poslat Podnosiocu žalbe elektronskom poštom 31. jula 2023. godine.

26. Od avgusta 2023, MIGA je nastavila komunikaciju sa CoS i Podnosiocem žalbe u vidu dela postupka procene od strane CAO. MIGA je učestvovala u telefonskom razgovoru koji je organizovao CAO sa Podnosiocem žalbe 1. februara 2024. godine, da bi prodiskutovala o otvorenim pitanjima (vidi odeljak u daljem tekstu).

Pregled otvorenih pitanja

27. Kako je gore navedeno, problemi istaknuti u prvobitnoj žalbe su rešeni pa, prema tome, ovaj Odgovor uprave daje detaljan odgovor na pitanja postavljena u fazi procene od strane CAO, a posebno (1) ponude za nadoknadu i (2) postupka eksproprijacije. U daljem tekstu dat je odgovor na ova otvorena pitanja.

Ponuda za nadoknadu

28. Standard 5 predviđa nadoknadu za zemljište i drugu imovinu po punoj zamenskoj ceni koja je definisana kao tržišna vrednost uvećana za troškove transakcije koji se odnose na obnovu imovine. Osnovni cilj ‘pune zamenske cene’ je da se osigura da ljudi mogu zameniti zemljište i imovinu koju su izgubili zbog projekta zemljištem i imovinom sličnog kvaliteta i vrednosti. Tabela pripadajućih prava u Akcionom planu za raseljavanje na Projektu predviđa metodologiju vrednovanja za određivanje pune zamenske cene. Prema toj tabeli a u skladu sa zahtevima definisanim u Standardu 5, osobe na koje projekat utiče imaju pravo na troškove zamene imovine kao i na nadoknadu (i) troškova selidbe (ii) nadoknada za registraciju i administrativnih naknada i poreza; i (iii) prelaznih naknada (ako je primenljivo).

29. Da bi potvrdila usklađenost sa Standardom 5, MIGA je izvršila reviziju oba postupka koja je sprovodio CoS i ostvarenih rezultata. MIGA je utvrdila da je CoS poštovao postupak predviđen Akcionim planovima Projekta za raseljavanje koji su istovetno primenjivani na sve strane čija je imovina ekspropirana za potrebe Projekta. Vrednovanje imovine Podnosioca žalbe izvršio je stručnjak sa nacionalnom akreditacijom Srbije u oblasti građevinarstva. Ponuda za nadoknadu iz decembra 2023. godine uključuje nadoknadu za gubitak zemljišta i objekata po tržišnoj vrednosti i troškove transakcije uključujući troškove selidbe i nadoknade za registraciju i administrativne naknade i poreze. Podnosilac žalbe nema pravo na prelazne naknade jer nisu utvrđeni nikakvi gubici ekonomskih aktivnosti.⁵ Prvobitna ponuda za nadoknadu dostavljena je Podnosiocu žalbe početkom decembra 2023, i u tom momentu bila je predmet

⁵ Namena prelazne naknade je da pomogne pogođenim osobama da ponovo uspostave izgubljene ekonomske aktivnosti. U skladu sa nalazima MIGA, revizija koju je sprovedla Opština ustanovila je da nije bilo uticaja na ekonomske aktivnosti usled eksproprijacije i da, prema tome, Podnosilac žalbe nema pravo na prelazne naknade.

konsultacija sa Podnosiocem žalbe. Pre nego što je Podnosilac žalbe prihvatio finalnu ponudu ona je revidirana da bi se odgovorilo na neke od njegovih bojazni.

30. CoS je potvrdio da je iznos ponuđen Podnosiocu žalbe izračunat na isti način kao i za imovinu drugih osoba, koji ne uključuje amortizaciju imovine i da je u skladu sa iznosima isplaćenim za slične posede koji su eksproprisani. CoS je naveo da oni poseduju sopstveni mehanizam odgovornosti koji vrši reviziju postupka eksproprijacije i iznosa nadoknade da bi osigurao da CoS istovetno primenjuje standarde za isplatu nadoknade.

31. CoS je izjavio da je iznos nadoknade koji je Podnosilac žalbe primio dovoljan ne samo da zameni svoje objekte već i da ih poboljša. Da bi se u to uverila, MIGA je angažovala konsultanta da proceni (i) cene kupovine zamenske imovine jednakog ili boljeg kvaliteta i (ii) cene kupovine zemljišta i izgradnje objekata slične veličine i od sličnih materijala. Nalazi konsultanta potvrdili su tvrdnje Kompanije. Procena tržišta, za koju su korišćeni javni veb domeni za pregled raspoložive imovine koja je na prodaju u regionu Podnosioca žalbe i okolnim oblastima, ustanovili su da je nadoknada koji je Podnosilac žalbe primio dovoljna da kupi zamensku imovinu (zemljište i objekte) jednakog ili boljeg kvaliteta. Tokom telefonskog razgovora u februaru 2024. i u elektronskim porukama koje su prethodile ovom razgovoru, Podnosilac žalbe se takođe saglasio da je za svoju imovinu dobio tržišnu vrednost, ali je izrazio bojazan da to nije ekvivalentno „troškovima zamene” kako je definisano u RAP (tj. cena materijala za izgradnju zamenskog objekta na tržištu).⁶ Na osnovu izjava izvođača na lokalnu, troškovi kupovine zemljišta i izgradnje kuće (uključujući kupovinu građevinskog materijala, troškove izvođača i radne snage) bili su znatno niži od iznosa nadoknade koju je Podnosilac žalbe dobio. Prema tome, MIGA je utvrdila da je nadoknada koju je Podnosilac žalbe dobio u skladu sa „troškovima zamene” kako je definisano u Standardu 5, jer bi omogućila Podnosiocu žalbe da kupi novu imovinu ili da kupi zemljište i izgradi objekte slične onima koji su eksproprisani za potrebe Projekta.

32. MIGA je takođe pregledala veb-sajt koji je predao Podnosilac žalbe kao osnovu za njegovu, višu, procenu troškova gradnje. Na veb-sajtu je data prosečna prodajna cena novoizgrađenih objekata u Opštini u prvoj polovini 2023. godine.⁷ Tržišna cena novoizgrađenih kuća nije jednaka ceni gradnje te kuće, pa prema tome, podaci na veb-sajtu ne predstavljaju preciznu indikaciju cene zemljišta, materijala, radne snage i honorara izvođača da se izgradi zamenska kuća. Isto tako, veb-sajt ne daje informacije o lokaciji kuća niti o materijalima korišćenim za njihovu gradnju - oba elementa koja bitno utiču na cene gradnje i cenu na tržištu, što otežava poređenje sa imovinom Podnosioca žalbe.

33. Tokom sudskog postupka u avgustu 2023, razmatrana je žalba Podnosioca žalbe koja se odnosi na inflaciju. U postupku je sud obezbedio vrednost kvadratnog metra usklađenog za visinu inflacije, što je bilo u skladu sa vrednošću iz 2020. godine. Revizija MIGA iz januara 2024. takođe je potvrdila da je nadoknada ponuđena za zemljište u skladu sa punim troškovima zamene kako je definisano u Standardu 5, naglasivši

⁶ RAP definiše zamenske troškove kao tržišnu cenu materijala potrebnih za gradnju zamenskog objekta u regionu a koja je sličnog ili boljeg kvaliteta od objekta koji se zamenjuje, ili popravke objekta koji je delimično ugrožen uvećanu za troškove prevoza građevinskih materijala do gradilišta, uvećanu za troškove radne snage i honorara građevinske kompanije, uvećanu za troškove svih registracija poreza na prenos.

⁷ Veb-sajt daje informacije o opštinama u kojima je u prvoj polovini 2023. prodato tri ili više objekata. Međutim, ne navodi ukupan broj ostvarenih prodaja na kojima su podaci zasnovani. Takođe ne navodi opseg, srednju prodajnu cenu niti lokacije kuća, zbog čega je teško izvoditi zaključke o širim tržištima nekretnina i izgradnje.

da je nadoknada dovoljna da Podnosilac žalbe obnovi svoj životni standard na odgovarajućoj alternativnoj lokaciji.

34. U pogledu troškova kapitala, vremena i honorara za usluge advokata Podnosioca žalbe, Standard 5 ne zahteva od projekta ili klijenta da snosi troškove ili da vrši kompenzaciju troškova advokatskih usluga i vremena provedenog u postupku ostvarivanja eksproprijacije, osim ukoliko dugotrajan postupak ne dovede do osiromašenja uzrokovanog gubitkom prihoda ili izvora zarade. Bez obzira na to, u ovom slučaju, finalna nadoknada koja je isplaćena Podnosiocu žalbe uključivala je i isplatu iznosa honorara advokata. Ovaj iznos plaćen je direktno advokatu Podnosioca žalbe.

Proces eksproprijacije

35. **Pravovremeno rešenje:** Kako je već navedeno, prvobitna žalba Podnosioca žalbe bila je predmet brojnih odluka i žalbi na njih u periodu od tri godine, tokom koga je Podnosilac žalbe isticao nove probleme koji su zahtevali ispitivanje. Konačna odluka o eksproprijaciji doneta je u oktobru 2023. godine po osnovu novog problema koji je Podnosilac žalbe istakao u septembru 2023. godine.

36. **Žalba Podnosioca žalbe u vezi transparentnosti postupka eksproprijacije:** CoS je sproveo postupak Konsultacija i učešća na osnovu pouzdanih informacija u skladu sa Standardom 1 i Standardom 5. Prostorni plan, Projekat ESIA i Akcioni planovi za raseljavanje svi su bili predmet detaljnih konsultacija, a iz beležaka se vidi da je Podnosilac žalbe u ovim konsultacijama učestvovao.

37. Tabela pripadajućih prava iz RAP definiše metodologiju za izračunavanje nadoknade. Ta metodologija je istovetno primenjivana na sva zemljišta koja su bila predmet eksproprijacije za potrebe Projekta. Kako je gore navedeno, postupak podrazumeva angažovanje nezavisnog veštaka koji poseduje nacionalnu akreditaciju i koji vrši evaluaciju imovine. CoS je napomenuo da je procena vrednosti imovine Podnosioca žalbe u skladu sa procenom druge imovine slične veličine i od sličnih materijala. Tokom posete lokaciji i sastanka sa Podnosiocem žalbe u julu 2023, CoS je objasnio razloge mogućih razlika između različitih ponuda za nadoknadu (npr. drugačiji građevinski materijali; različite vrste ili veličine objekata). Međutim, zbog privatnosti podataka, CoS nije mogao da pokaže uporedive sporazume o nadoknadi MIGA ni Podnosiocu žalbe. Kako je gore rečeno, ponude za nadoknadu za Projekat su predmet kontrole internog mehanizma odgovornosti što govori o tome da li se standardi definisani za isplatu nadoknade konzistentno isplaćuju svim ljudima na koje Projekat utiče.

38. **Žalba Podnosioca žalbe u vezi transparentnosti revizije od strane MIGA:** U skladu sa Politikom MIGA za pristup informacijama, MIGA je ESRS Projekta objavila na svom veb sajtu. ESRS sa priložima: Projekat ESIA, RLRF i RAP predstavlja evaluaciju svih ekoloških i društvenih rizika i uticaja Projekta, uključujući i predlog postupka akvizicije zemljišta i raseljavanja. ESRS omogućuje akterima pristup materijalnim informacijama o E&S rizicima i uticajima vezanim za Projekat. U skladu sa ovom obavezom, sve interakcije između MIGA i Podnosioca žalbe su dokumentovane, a beleške nisu samo čuvane interno već i dostavljane Podnosiocu žalbe, što je omogućilo otvorenu kontrolu i povratne informacije. Kontrola cena na tržištu, koju je izvršila MIGA, bazirana je na javno dostupnim podacima. MIGA je o ovim nalazima direktno obavestila Podnosioca žalbe u telefonskom pozivu koji je organizovao CAO i navela da su podaci dobijeni sa veb sajta dostupnih javnosti. Kako se Podnosilac žalbe saglasio sa tim da je njegova nadoknada u skladu sa tržišnom vrednošću njegove imovine, MIGA nije prosledila pisani rezime svoje procene cena na tržištu. Da bi izvršio procenu troškova gradnje, konsultant koga je angažovala

MIGA bio je u kontaktu sa tri nezavisna trgovca nekretninama i preduzimača u Srbiji i tražio procenu troškova gradnje objekta slične veličine i kvaliteta (u smislu građevinskih materijala) kao što je objekat Podnosioca žalbe u blizini njegove imovine. Tokom telefonskog poziva koji je organizovao CAO, MIGA je Podnosioca žalbe obavestila o parametrima datim trgovcima nekretninama/ građevinskim kompanijama i obimu i prosečnom iznosu procena koje su oni dostavili. Podnosilac žalbe tražio je ime konsultanta koga je angažovala MIGA, kao i imena trgovaca nekretninama/ građevinskim kompanijama sa kojima je MIGA razgovarala. Međutim, da bi očuvala bezbednost učtive komunikacije, MIGA ta imena nije otkrila.

39. **Problem u vezi roka od 30 dana za izlazak iz objekta:** Prema CoS, period od 30 dana predstavlja standardni, zakonski rok koji je unet u sve sporazume o nadoknadi. Svi ostali čiji su objekti eksproprisani uspeali su da izađu u ovom roku. Sredinom januara, opština je Podnosiocu žalbe odobrila još jedan mesec (do kraja februara) da izađe iz objekta. Zatim je krajem februara odobren još jedan produžetak od 15 dana — ukupno 75 dana. Prema CoS, Podnosilac napustio je imanje sredinom marta.

V. ZAKLJUČAK

40. Stav 91. Politike CAO definiše tri kriterijuma za odlučivanje o tome da li je potrebna istraga o usklađenosti: a) postojanje preliminarnih indikacija Štete⁸ ili potencijalne Štete; b) postojanje preliminarnih indikacija da MIGA nije postupala u skladu sa svojim Politikama E&S; i c) da li navodna Šteta uverljivo proističe iz potencijalnog nepoštovanja.

41. U odnosu na kriterijume za procenu usklađenosti (a) postojanje preliminarnih indikacija Štete ili potencijalne Štete i (c) da li takva Šteta uverljivo proističe iz potencijalnog nepoštovanja Okvira MIGA za održivost, MIGA nije našla dokaze koji potkrepljuju postojanje Štete. Problemi koje je Podnosilac žalbe prvobitno istakao su u potpunosti rešeni. Nadalje, kontrola MIGA nalazi da je dobijena nadoknada u skladu sa troškovima zamene u celosti kako je definisano u Standardu 5, obzirom da je dovoljna za kupovinu sličnog imanja (uključujući i troškove transakcije) ili za kupovinu zemljišta i izgradnju novog objekta sličnog kvaliteta i vrednosti (uključujući troškove transakcije i troškove radne snage i preduzimača).

42. Kontrola koju je sproveda MIGA takođe je potvrdila da je CoS dosledno primenjivao standarde za isplatu nadoknade na sve pogođene stanovnike, kako se zahteva u Standard 5.

43. U odnosu na kriterijum (b) postojanje preliminarnih indikacija da MIGA nije postupala u skladu sa svojim Politikama E&S: MIGA je dokazala da je sproveda svoju procenu E&S tokom dju dilidžensa i monitoringa u skladu sa Okvirom za održivost. Kada je žalba poslata MIGA, MIGA je revnosno radila sa CoS i konsultovala se sa Podnosiocem žalbe da bi rešila probleme koje je Podnosilac žalbe istakao.

44. Na osnovu svog pregleda, stav MIGA je da Istraga o usklađenosti ne bi ispunjavala kriterijume definisane u stavu 91. Politike CAO.

45. MIGA je opredeljena da ublaži ekološke i društvene rizike, podrži delotvorno i efikasno izvršavanje mandata CAO u skladu sa Politikom CAO i da bude odgovorna pred Odborom MIGA. MIGA će nastaviti

⁸ Definisane u Politici CAO kao „Svaki materijalno negativan ekološki ili društveni uticaj na ljude ili životnu sredinu koji direktno ili indirektno nastaje iz Projekta ili Podprojekta”

sa redovnim nadzorom Projekta periodičnim posetama lokaciji, revizijom izveštaja Projekta i IESC kao i učešćem u periodičnim telefonskim razgovorima sa zajmodavcima, CoS, BEJV i IESC.

46. MIGA će nastaviti da nadzire sprovođenje aktivnosti ESAP, uključujući i završnu reviziju o akviziciji zemljišta koju će sprovesti nezavisna strana najkasnije 12 meseci po završetku procesa akvizicije zemljišta. MIGA će nastaviti da sarađuje sa Podnosiocem žalbe, CAO i CoS na otvoren i transparentan način. MIGA uvažava proces CAO za rešavanje žalbi i evaluaciju da bi unapredila performanse E&S MIGA, uključujući i mogućnost da izradi ovaj Odgovor uprave jer se zalaže za odgovornost prema javnosti za obaveze koje je preuzela MIGA i pomaže rešavanju problema.

ANEKS I

Rezime komunikacije između MIGA i Podnosioca žalbe

- **Avgust 2022 – maj 2023:** Razmena elektronskih poruka sa Podnosiocem žalbe i CoS; prijem i pregled dodatnih informacija uključujući izveštaje veštaka koje su angažovali Opština i Podnosilac žalbe; posete IESC (novembar 2022, februar 2023); poseta/monitoring MIGA (februar 2023).
- **6. juni 2023:** MIGA je održala inicijalni telefonski razgovor sa Podnosiocem žalbe da bi bolje razumela njegove probleme.
- **30. juni 2023:** Organizovan tripartitni telefonski razgovor između MIGA, CoS i Podnosioca žalbe da bi se planirala poseta parceli Podnosioca žalbe i dogovorila glavna pitanja o kojima će biti reči tokom posete i nastavio dijalog.
- **12. juli 2023:** CoS, MIGA i Podnosilac žalbe sastali su se na parceli Podnosioca žalbe, obišli imovinu da bi videli objekte u pitanju (septičku jamu) i razgovarali. U fokusu razgovora bile su bojazni Podnosioca žalbe u vezi sa usklađenošću Projekta sa Standardima sprovođenja. Rezime sa glavnim tačkama razgovora vođenog 12. jula 2023. dostavljen je Podnosiocu žalbe i CoS 19. jula 2023. Na osnovu pregleda dokumentacije, posete lokaciji i razgovora, MIGA je zaključila da je proces eksproprijacije za imovinu Podnosioca žalbe sproveden u skladu sa zahtevima Standarda sprovođenja 5 (Standard 5).
- **27. juli 2023:** MIGA i Podnosilac žalbe imali su završni telefonski razgovor. MIGA je naglasila svoj zaključak – da je eksproprijacija u skladu sa zahtevima definisanim u Standardu 5. MIGA je obavestila Podnosioca žalbe da će nastaviti da nadzire i da se obaveštava od CoS, kao i da će se MIGA povući iz daljeg postupka puštajući CoS da vodi postupak eksproprijacije i rešavanje žalbe koji su u toku. Uz to, MIGA je takođe obavestila Podnosioca žalbe o CAO kao alternativnom mehanizmu za žalbe.
- **1. avgust 2023:** MIGA je poslala rezime telefonskog razgovora koji je vođen 27. jula i ažurirani rezime od 12. jula uključivši aneks dodatnih pitanja koje je istakao Podnosilac žalbe, zajedno sa kontaktima CAO. CoS je kopiran na ove elektronske poruke.
- **Od 1. avgusta nadalje,** bilo je određenih razmena elektronske pošte sa Podnosiocem žalbe, a CoS je nastavio da predvodi proces rešavanja žalbe.
- **1. februar 2024:** MIGA je obavila telefonski razgovor sa Podnosiocem žalbe koji je organizovao CAO 1. februara 2024. Cilj razgovora bio je da se Podnosiocu žalbe obrazloži stav MIGA da je nadoknada izvršena u skladu sa Standardom 5.

Odricanje od odgovornosti

Ovaj Odgovor MIGA uprave daje se kao odgovor na Izveštaj o proceni Kancelarije ombudsmana za savetovanje o usklađenosti (CAO) koja je utvrdila da je žalba na projekat podržan garancijom MIGA prihvatljiv za procenu usklađenosti.

Ništa rečeno u ovom Odgovoru MIGA uprave ili tokom postupka definisanog Politikom CAO („Postupak CAO”) ne (1) stvara nikakvu zakonsku obavezu, (2) potvrđuje ili odbacuje nijedan pravni stav, (3) utvrđuje bilo kakvu zakonsku odgovornost, obavezu ili nepravilnost, (4) predstavlja priznanje ili prihvatanje bilo koje činjenične okolnosti ili dokaza greške ili nepravilnosti, ili (5) predstavlja odricanje od bilo kojih prava, privilegija ili imuniteta MIGA u skladu sa njenom Konvencijom, međunarodnim konvencijama ili bilo kojim drugim primenljivim zakonom. MIGA izričito zadržava sva prava, privilegije i imunitete. MIGA ne proizvodi, prihvata niti preuzima bilo kakve zakonske obaveze ili dužnosti, ne identifikuje niti prihvata bilo kakve navode o kršenju bilo koje zakonske obaveze ili dužnosti ovim Odgovorom MIGA uprave.

Bez obzira što su uloženi svi razumni naponi da se utvrdi tačnost informacija sadržanih u ovom Odgovoru MIGA uprave, ne daje se nikakav prikaz ili garancija tačnosti ili celokupnosti takvih informacija. CAO nije sudski niti regulatorni mehanizam sprovođenja prava. Njegove analize, zaključci i izveštaji nisu namenjeni upotrebi u sudskim ili regulatornim postupcima niti da bi se pripisala zakonska greška ili odgovornost. CAO se ne bavi utvrđivanjem činjenica niti odlučivanjem o težini koju je potrebno dodeliti dokazima ili informacijama. Nijedan deo ovog Odgovora MIGA uprave ili Postupka CAO ne može se koristiti ili citirati u sudskim, arbitražnim, regulatornim i drugim postupcima bez izričite, pisane saglasnosti MIGA.

Prilog 3: Dodatna pitanja u pogledu procene

Politika CAO predviđa da se u proceni usklađenosti uzmu u obzir dodatna razmatranja, kako je navedeno u tabeli u donjem tekstu.

Odredbe Politike CAO	Analiza za ovaj predmet
Za svaki projekat ili podprojekat iz koga je IFC/MIGA izašla u vreme kada CAO završi svoju procenu usklađenosti, bilo da bi istraga unela posebnu vrednost u smislu odgovornosti, lekcija ili korektivnih mera uprkos izlasku IFC/MIGA (para. 92a).	Nije primenjivo.
Relevantnost svakog završenog sudskog ili nesudskog postupka, postupka koji će se desiti ili je u toku u vezi sa predmetom žalbe (para. 92b).	Nije primenjivo.
Da li je Uprava jasno dokazala da se adekvatno bavila pitanjima koje je istakao Podnosilac žalbe ili u internom zahtevu i poštovala Politike E&S Policies ili da li je Uprava priznala da nije postupala u skladu sa relevantnim politikama E&S (para. 92c).	CAO ističe da je, u skladu sa obavezom definisanom u Politici održivosti da identifikuje i razmotri mogućnosti za poboljšanje postupanja klijenta (para. 43), nakon prijema žalbe, MIGA izvršila kontrolu usklađenosti kompanije sa Standardom 5 u pogledu navoda podnosioca žalbe o pravu na eksproprijaciju u celosti, ponude za nadoknadu i postupka eksproprijacije. Rezultat ove kontrole bio je ponuda za naknadu koja, prema raspoloživim informacijama, ukazuje na to da je postupao u skladu sa zahtevima definisanim u Standardu 5. Naponi MIGA uključivali su razgovore (razmenu informacija i sastanak) sa podnosiocem žalbe, na kome je MIGA obavestila podnosioca žalbe o kriterijumima na kojima je bila zasnovana ponuda za nadoknadu.
Da li je Uprava obezbedila izjavu o konkretnim korektivnim merama i da li, po sudu CAO nakon razmatranja stavova Podnosioca žalbe, ove korektivne mere suštinski rešavaju probleme koje je istakao Podnosilac žalbe (para. 92d).	U pogledu korektivnih mera, MIGA je preduzela korake da omogući kontakte između kompanije i podnosioca žalbe u cilju rešavanja problema podnosioca žalbe. MIGA je posetila lokaciju upravo da bi rešila probleme koje je podnosilac žalbe istakao i definisala plan korektivnih mera. U celom tom period, dokumentovana elektronska komunikacija između MIGA i podnosioca žalbe dokazuje napore uložene da se suštinski reše pitanja koja je on istakao. Ti naponi nisu doveli do rezultata koji podnosilac žalbe smatra zadovoljavajućima.
U vezi sa projektom ili podprojektom koji je već bio predmet istrage o usklađenosti, CAO može: (a) zatvoriti žalbu; (b) pripojiti žalbu ranijem postupku usklađenosti ukoliko je taj još uvek otvoren a žalba je suštinski u vezi sa istim pitanjima kao i prethodni postupak usklađenosti; ili (c) inicirati novu istragu o usklađenosti samo onda kada žalba ističe nova pitanja ili kada su dostupni novi dokazi (para. 93).	Nije primenjivo.